

LJUBLJANA JE BILA V LETIH DRUGE SVETOVNE VOJNE VZGLED MESTA, KI SE BORI ZA SVOBODO. KER JE BILA CELO PRVO LETO BOJA CENTER OSVOBODILNEGA GIBANJA, JE LJUBLJANA BISTVENO VPLIVALA NA ŠIRJENJE UPORA V VSE PREDSELE RAZKOSANE SLOVENSKE ZEMLJE. TISOČI BORCEV IN BORK, ORGANIZIRANI V BORBENE GRUPE, NARODNO ZAŠČITO IN VARNOSTNO OBVEŠČEVALNO SLUŽBO, SO SE V SAMEM MESTU BORILI PROTI SOVRAŽNIKU, ČEPRAV JE BILA LJUBLJANA NAJMOČNEJŠA OKUPATORJEVA VOJAŠKA IN POLICIJSKA POSTOJANKA, VSA PREPREDENA Z BUNKERJI, ŠPANSKIMI JEZDECI IN ŽIČNIMI OVIRAMI IN ČEPRAV SO ŠTEVILNE, MOČNO OBOROŽENE PATRULJE STALNO KROŽILE PO MESTNIH ULICAH. ZATO SE ZDE NJIHOVE

AKCIJE DANES SKORAJDA LEGENDARNE. TISOČI SO ODHAJALI V PARTIZANSKE ČETE, KI SO ZRA-SLE TOSTRAN IN ONSTRAN STARE JUGOSLOVAN-SKE MEJE. TISOČI, KI JIH JE OKUPATOR ZARADI NJIHOVEGA SODELOVANJA V LJUDSKEM UPORU STRPAL V ZAPORE IN TABORIŠČA, SO TAM V NAJTEŽJIH ŽIVLJENJSKIH POGOJIH NADALJEVA-LI BOJ PROTI SOVRAŽNIKU. DESETTISOČI PA SO KLJUB TEŽKIM POGOJEM ILEGALE DELALI V MNOŽIČNIH ORGANIZACIJAH OSVOBODILNE FRONTE IN SO ŽRTVOVALI VSE, DA SO REŠILI GOTOVEGA POGINA LJUDI PO ZAPORIH IN TA-BORIŠČIH.

ZATO ZASLUŽI LJUBLJANA V ZGODOVINI BORBE ZASUŽNJENEGA SVETA PRAV POSEBNO PRIZNANJE, SAJ SE JE V NJEJ BORILO VSE OD OTROKA DO STARČKOV.

Organizirati oboroženi boj, je bilo zelo težko. Upoštevati moramo, da zgodovina slovenskega naroda že štiri sto let, od kmečkih puntov dalje, ne pozna nobenih tradicij oboroženega boja. Čeprav sta Partija in članstvo Osvobodilne fronte 22. junija spoznala in razumela, da je treba brezpogojno in takoj organizirati oborožen upor, prehod k temu oboroženemu upor u vendarle ni bil lahak. Negotovost in strah pred takim bojevanjem je morala pregnati samo partijska organizacija. Zato se je lotila predvsem te stvari in skušala čim hitreje uspeti. Tudi v tem pogledu je ljubljanska organizacija častno opravila svojo nalogo, saj je prva puška, ki je počila v Sloveniji 22. julija 1941. leta, kar proslavljamo danes kot začetek oboroženega boja slovenskega naroda, počila v Tacnu, ki je spadal še v področje ljubljanskega okrožja. Tudi to dokazuje, da so prve partizanske enote formirali predvsem komunisti, delavci iz ljubljanskih tovarn. Se-le, ko so se te prve, pionirske enote naše partizan-ske vojske uveljavile, ko se je pokazalo, da okupa-tor ni pripravljen na takšno bojevanje, se je čez jesen leta 1941 akcija v Sloveniji močno razmahnila. Partijska organizacija v Ljubljani je vsak dan rekrutirala nove partizane in jih po konspirativno organiziranih poteh pošiljala v bližnje partizanske čete. Vrhovni plenum Osvobodilne fronte, ki je bil 28. julija v Ljubljani, je z odločnim pozivom na oboroženi boj poskrbel za možnost, da so julija izvršene priprave za oboroženi boj uspele, da se je partizanska akcija v avgustu že močno razvila po vsej Sloveniji in da je v jeseni že resno ogrožala okupatorja na tem ozemlju.

(Odlomek iz članka: Boris Kraigher — Partija je začela boj na položajih, ki jih je ustvarila pred vojno — po knjigi Ljubljana v ilegali.)

Domurski

VESTNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA POMURJE

MURSKA SOBOTA, 20. JULIJA 1961
Leto XIII. — Štev. 28 Cena 15 din

PRIREDITVE NA PROSLAVI DNEVA VSTAJE V LJUBLJANI

Na osrednji prireditvi bo govoril podpredsednik Zvezne ljudske skupščine FRANC LESKOŠEK-LUKA

V zvezi z osrednjo republiško proslavo Dneva vstaje slovenskega ljudstva v Ljubljani se bodo v teh dneh vrstile številne prireditve in svečanosti.

Jutri, 21. julija dopoldan bo na Urhu sprejem mladinskih partizanskih brigad, nato pa bo ob enajstih v predverju Križank nastopil gorenjski zbor, železničarska in poštarska godba in recitatorji. Ob dvanajstih bo v Moderni galeriji slovesna podelitev nagrade za najbolj humanistično temo na mednarodni grafični razstavi. Prav tako pa bo tudi podelitev Kajuhove nagrade v Klubu poslancev za najboljši partizanski tekst. V okviru proslave bo istega dne dopoldan otvoritev preurejenih prostorov Muzeja revolucije in otvoritev razstave risb 65 živčnih slovenskih likovnih umetnikov za dobo 1941 do 1961 v Jakopičevem paviljonu.

Opera SNG v sodelovanju s Filharmonijo in zborom mari-borske Opere bo zvečer v pred-verju Križank uprizorila Smetanovo »Prodano nevesto«, Drama SNG pa se bo v Dram-skem gledališču predstavila z dramo Mateja Bora: »Zvezde so večne«. Mestno lutkovno gledališče pa v gledališču roč-nih lutk z igrice »Volk in štirje kozlički«.

Na raznih krajih mesta bodo v dopoldanskem času javni koncerti godb na pihala, na plesiščih v Tivoliju ter na zabaviščih v mestu pa bodo nastopili zabavni ansambli. Na prireditvenem prostoru v Tivoli-ju bo igral zabavni orkester RTV Ljubljana pod vodstvom Bojana Adamiča.

Na zbornem mestu v tivol-skem parku bodo zbrane mno-

žice lahko poslušale partizan-ske pesmi, množični pevski zbor pa bo zapel Internacionalo in še nekaj drugih pesmi. Nato pa bo zbranim spregovo-

ril podpredsednik Zvezne ljudske skupščine in prvi komandant narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Slovenije Franc Leskošek-Luka.

Za udeležence proslave je zagotovljeno večje število postelj v hotelih, dijaških in va-jenskih domovih ter v šolah. Skupno število postelj znaša nekaj čez deset tisoč.

Na centralnem proslavnem prostoru v Tivoliju so postavljene tri centralne skupine za preskrbo in sicer na prostoru bivšega velesejma, na prostoru košarkarskega igrišča ter v Lattermanovem drevoredu. Na celotnem prostoru so postavljene tudi prodajni prostori, ki

bodo oskrbovali s prehrambeni-mi in drugimi artikli. Preskrbovalni centri bodo še na Ajdovščini, Cankarjevi cesti, trgu pred Samopostrežbo, Trgu revolucije in v predverju Križank oz. na Napoleonovem trgu.

V najožji okolici Tivolija bo organiziranih osem ambulant, v katerih bosta delala po en zdravnik in medicinska sestra. Poleg tega bo dežurna služba še na Polikliniki, v Kliničnih bolnišnicah ter na reševalni postaji.

Veliko dela pa ima tudi komunalna služba, ki bi naj s pomočjo posebnih komisij zagotovila odpravo pomanjkljivosti na stavbah, v dvoriščih, vrtovih, ograjah in spomenikih.

PO STOPINJAH REVOLUCIJE

V okviru proslav ob 20-letnici ljudske revolucije je v soboto zjutraj odpotovala izpred Spomenika zmage v Murski Soboti posebna patrolja s komandirjem Ivanom Kopicem na čelu.

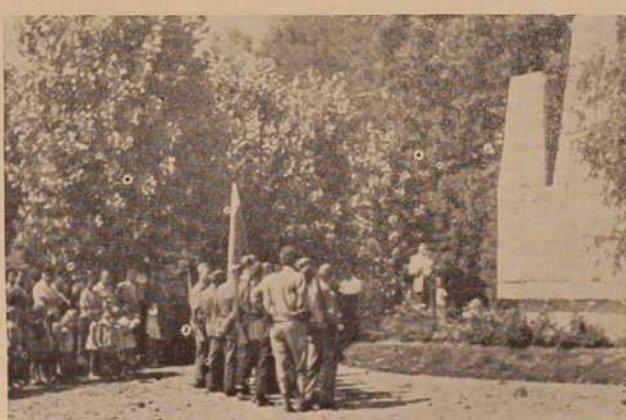
ČEZ 3500 LJUDI NA PROSLAVI

Na jutrišnjo osrednjo proslavo 20. obletnice vstaje in 20-letnice revolucije, ki bo v Ljubljani, bo iz Pomurja odšlo čez 3500 ljudi. Največ udeležencev bo odpotovalo na proslavo z dvema posebnima vla-

in pride v M. Soboti ob 9.25. Številni udeleženci, ki bodo potovali s kamioni in avtobusi, pa bodo naslednjega dne ostali še na krajših izletih ali pa odšli na proslavo v Žužem-bek.

PREBIVALCI POMURJA! JUTRI PO-POLDNE NA SVIDENJE V PRAZNIČNI LJUBLJANI!

koma. Prvi bo odšel s postaje v M. Soboti ob 8. uri in bo prišel v Ljubljano ob 14.10, drugi bo pa odpeljal ob 10.15 in bo v Ljubljani ob 16. uri. Z drugim vlakom bodo potovali predvsem udeleženci iz M. Soboti, ker se bo ustavil le še na postaji Ljutomer. Čez 1250 ljudi bo pa potovalo s tovarni-skimi avtomobili, ostali udele-ženci pa s 5 avtobusi in šte-vilnimi osebnimi avtomobili. Udeleženci se bodo s proslave vrnili naslednjega dne in si-cer z vlakom, ki bo odpeljal iz Ljubljane ob 2.15 in pride v M. Soboti ob 8.08 ter vlakom z odhodom iz Ljubljane ob 4.15

Kratek postanek pred spomenikom v Ljutomeru

Na tej cesti, v Tacnu pod Smartno goro, je leta 1941 počila prva partizanska puška

vstaje v Prlekiji. Patrolja se je iz Ljutomera napotila k Ribičevemu mlinu v Cezanjeve in položila venec na spomenik talcev. Tam je tovariš Ribič udeležencem patrolje in ostalim, ki so se zbrali, podrobneje orisal dogodke, ki so se odigrali v okolici. Za tem je patrolja krenila še v Logarovec in Vi-dem, nato pa naprej proti Ma-riboru. V Mariboru se je pri-pojila tamkajšnji patrolji, nato pa sta združeno krenili proti Celju, kjer se jima je pri-družila še celjska patrolja. Ta-ko bodo vse tri patrolje sestavljale pohorsko brigado »Miloša Zidanske« z nekdanjim komandantom te brigade Četin-skim-Levom, ki bo jutri pri-spela v Ljubljano, kjer bo so-delovala na osrednji slovenski proslavi 20-letnice ljudske re-volucije. Med potjo pa so se-veda obiskali tudi kraje, kjer se je zadrževala ta brigada.

-ko

VREMENSKA NAPOVED ZA ČAS
OD 20. DO 30. JULIJA

Prevladovalo bo nestalno vre-me s pogostimi padavinami. Peri-ode legega vremena ne bodo tra-jali več kakor 2 ali 3 dni. Največje padavine pričakujemo okrog 23. in okrog 30. julija.

LJUBLJANA JE PRIPRAVLJENA

Bolj ko se bliža svečani dan, bolj je v Ljubljani živo ob pri-pravah na proslavo 20-letnice revolucije, ki bo jutri, v pe-tek 21. julija. Najbolj živahno je bilo te dni v Tivoliju in na prostoru bivšega ljubljanskega velesejma. Na obširnem prostoru so se zvrstili prodajni pultji, odri in vse, kar je potrebno za sprejem stotiso-čev. Poleg glavnih tribun, na

katerih bodo nastopile združene godbe na pihala in pevski zbori iz vse Slovenije, urejajo velika plesišča, za katera so pripravljeni posebni zabavni programi. Zadnje dni so imeli največ opravka pleskarji in a-ranžerji, ki so dali temu delu Ljubljane prazničen videz. Kot kaže, se hoče bela Ljubljana izkazati.

POLDRUGA DEKADA JUGOSLAVIJE

DOKUMENTARNA REPORTAŽA

»Občudujem delovni polet jugoslovanskih narodov... vaši uspehi se ne dajo primerjati z nobeno drugo državo... v nekaj letih ste dosegli toliko kot drugod v desetletjih... Jugoslavija, dežela, ki je v petnajstih letih spremenila svoje lice kot nobena druga država v svetu... Take so izjave tujcev: državnikov, znanstvenikov, gospodarstvenikov, turistov, ko se seznaniijo z gigantskimi uspehi naših delovnih ljudi.

In mi, ki smo vsak dan v središču tega živlega dogajanja? Ali nehoti ne pozabljamo na prehojeno pot naše revolucije od tistih dni, ko se je poglobel val navdušenja osvoboditeljev. Ne, ne pozabljamo, toda to, kar je še pred nami, vse to je bolj mikavno in zato je naš pogled uprt naprej, v jutrišnji dan, ki bo dal še več tega, onega...

Vrnimo se v leto 1945. Topel julijski dan. Povsod sledovi vojnega razdejavanja: porušene hiše, mostovi, zvite tračnice grozeče štrle v zrak. Tu in tam na raztrgani cesti kolona izmučenih ljudi: interniranci se vračajo. Pod staro jablano pri hiši ob cesti sedi gruča ljudi. Po dveh, morda treh ali

beremo napis: »Kompas. Ljubljana — stalni izleti Opatija — Crikvenica. Da, v juliju je turizem na višku in v letu 1961 pomeni turizem že odločilno postavko v našem gospodarstvu. Sosed se nehoti nasmehne: »Pred vojno, leta 1938, je bilo v Jugoslaviji 943 avtobusov, 13.561 osebnih avtomobilov, 7661 motornih koles, leta 1961 pa bo na naših cestah okrog 100 tisoč osebnih avtomobilov, okrog pol milijona motornih koles in mopedov, sem dodal. Radijski napovedovalec nama je usmeril misli drugam. Leta 1939 je prišel radijski aparat na vsakih sto prebivalcev, letos je v državi že preko 2 milijona radijskih sprejemnikov. Zadržaj

Makedonija. Lahko pričnemo kar pri ljubljanskem »Lito-stroju«, zeniski železarni. Toda preveč bi bilo nastevenja. Milijon sto tisoč ljudi bo zaposlila industrija v letu 1960. Pa poglejte, koliko ljudi je bilo zaposlenih v tovarnah pred vojno v vaši vasi. Težko jih boste našli. Danes, leta 1945, je naša dežela v glavnem še kmetijska. Pa ne samo to. Tik pred vojno so bili pri nas še močno uveljavljeni poljedelni odnosi. Leto 1961 pa bo Jugoslavijo uvrstilo med one države, ki jim manjka samo še korak, da se bodo lahko prištevale med srednje razvite dežele. In kaj pomeni za nas industrija? Vsak drugi dinar vrednosti vse proizvodnje v Jugoslaviji da industrija. Start za našo industrijo so prirodnata bogastva, ki pa jih je moč izkoristiti le ob zadostnih energijskih virih. Leta 1939 je Jugoslavija proizvajala manj kot dve milijardi kilovatnih ur električne energije, v letu 1961 pa se bo proizvodnja električne energije najmanj popetorila. Zrastle bodo velike hidroelektrarne in rekam bo roka delovnega človeka ukazovala nove poti. Samo pogledjmo Sočo. Po nešteti rovi so jo speljali na turbine in stara struga je skorajda zamrla. Elektrarne v Sloveniji, in vse do veličastne mavrovske elektrarne v Makedoniji.

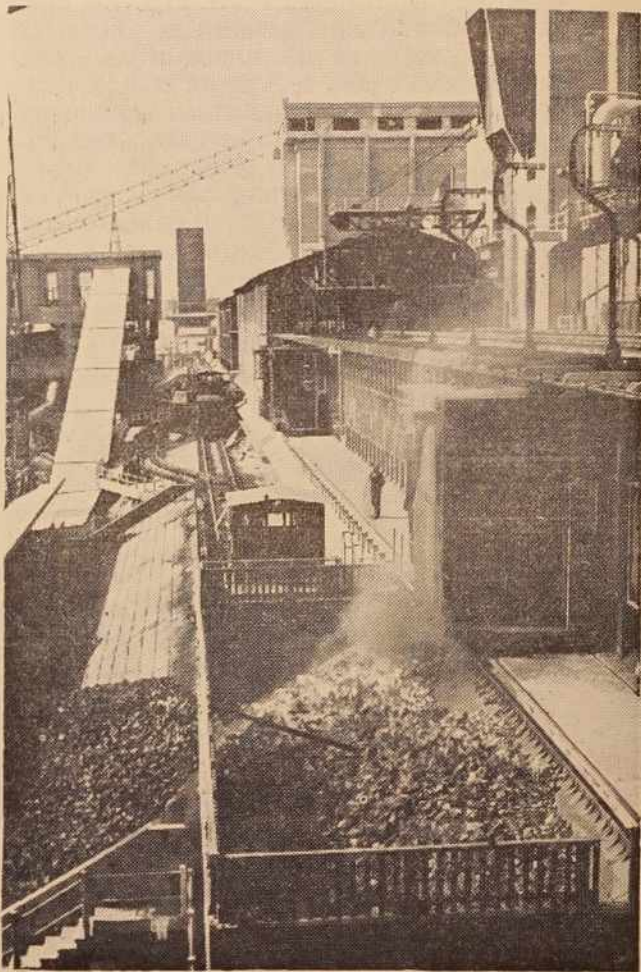
Ob cesti levo in desno traktorji, kombajni, nova gospodarska poslopja. Takšno bo naše kmetijstvo čez petnajst let. Tik pred drugo svetovno vojno je bilo v Jugoslaviji še 40 tisoč lesenih plugov. Kmetijstvo je razpolagalo le s 3000 traktorji, toda v letu 1945 jih imamo še manj. Z rastjo industrije se bodo večale tudi možnosti za mehanizacijo kmetijstva. Leta 1952 bo odpadlo na traktor 1380, l. 1960 pa samo še 280 hektarov zemlje. Hkrati s tem bodo naraščali tudi hektarski donosi. Predvsem industrija, pa tudi kmetijstvo bosta ustvarjali vedno več možnosti za boljšo življenjske pogoje. Z letom 1946, pa vsa kasnejša leta se bo kazala močna potreba po stanovanjski izgradnji. Samo v obdobju od 1952 do 1956 bo zgrajenih v Jugoslaviji 34 tisoč stanovanj, toda leta 1960 jih bo zgrajenih že za 70 tisoč družin. Z materialno korenitvijo neposrednega in indirektna delavcev v tovarnah, ki bodo pravzaprav leta 1950 tovarne v inostranstvu, se bo z našimi koraki začelo večati ne samo zanimanje za dobro oskrbovanje, marveč se bo iz leta v leto večala tudi kmetijska in potrošnja prebivalstva. Pred vojno so kmetje imeli eladkor na področju kot posledica. Kmetij 52 ko je znašala potrošnja eladkorja letno na prebivalca. V letu 1960 bo znašala že 15 ko. Potrošnja maščob bo od leta 1939 večja za 42 ko. Savoda na bo naraščala potrošnja hrana nekoliko več, pa to bo potrošnja industrijskega blaga zastopana vedno močnejše potrošnja trajnih dobrin: kolesa, mopedi, motorna kolesa, avtomobili, televizorji, radionaparati, kar je znamenje višje življenjske ravni

in kar čestokrat zavidamo prebivalcem nekaterih drugih, industrijsko močno razvitih dežel.

S sovozačem se pogledava in nehoti nasmehneva. Najbrž sva si bila v mislih zelo blizu: spomnila sva se na dolge »repe« potrošnikov pred trgovinami, preden sva pričela svoje potovanje. Pomanjkanje tega, onega. »Leta 1961 bo popolnoma drugače,« sva dejala hkrati. »Na vsakih 1000 prebivalcev bo že leto prej prišlo 3,2 osebna avtomobila, 7,7 mopedov in motornih koles, 85,7 radijskih aparatov, 5,3 hladilnikov, 10,6 električnih štedilnikov.« Toda vseh teh dobrin ne bo moč pričakovati, če ne bomo imeli na razpolago dovolj strokovno izobraženih ljudi, nadaljujeva v drugo smer. Seveda ne, zato bo potrebno ustanoviti že do leta 1961 3,5 krat več srednjih strokovnih šol kot jih je bilo v predvojni Jugoslaviji. Samo na tehniških fakultetah bo leta 1960 diplomiralo petkrat več študentov kot leta 1939, na kmetijskih, gozdarskih in veterinarskih fakultetah 4,5-krat več, na medicinski 5,6-krat več itd. Potrebno pa bo nenehno prilagajati sistem izobraževanja potrebam gospodarstva in družbenega življenja.

V daljavi se je v večnem mraku svetilo nebo. »Bližamo se Beogradu,« je pomignil šofer. Vse živahnejši je postajal promet. Med avtomobili s jugoslovansko so se vrstila vozila z inozemskimi oznakami. Turisti.

Hm, kako bo torej živel naš človek čez petnajst let? Poskusajmo si ustvariti tako sliko. V letu 1945 je potrebna fantazija, da si ob razmerah tik po vojni lahko priklješ

Železarna Zenica

daje pogoje za to. Njegovi otroci so našli drugi dom v vrtcu, v obratu družbene prehrane se hrani vsa družina. Poletne mesece porabi za dopust. Ob Jadranu si je uredil kolektiv prijetno počivališče. Kaj vse bi bilo še karakterističnega za življenje proizvajalca

čavali na vsakem koraku vojno opustošenje. Danes smo v ritmu 1961. Po petnajstih letih velikih naporov, ko je bil še svež spomin na gospodarsko zaostalost izpred vojne, preko neštetihih problemov, ki so se pojavljali ob izgradnji naše domovine, preko gospodarskih blokad z ene in druge strani, je leto 1961 realnost. Brez fantazije, na vsakem koraku diha sodoben čas.

Pa se zapeljimo še nekoliko naprej. Samo pet let pustimo čas za sabo, do leta 1965.

Jugoslavija je srednje razvita industrijska dežela. K vsaki stotici avtomobilov iz leta 1961 prištevamo še 84 avtomobilov itd. Novi kilometri asfaltnih cest, na železnicah se pojavljajo v vse večjem številu težke Diessel in električne lokomotive. Mesta so se razmahnila. Beograd je milijonsko mesto in se kosa z modernimi mesti po vsej Evropi. Pa ne samo Beograd. Tudi Ljubljana bo imela čez pet let že 200 tisoč prebivalcev. Iznad streh v mestih in po vaseh bodo celi gozdovi televizijskih anten. Okrog 300 tisoč televizorjev računajo, da je v Jugoslaviji leta 1965.

Ljubljana 1965. Razsežna ploščad Trga revolucije je urejena. Tam, kjer so bile pred leti še stare meščanske hiše iz prejšnjega stoletja, stoje da-

1961! In v kmetijstvu? Tu iz leta v leto izginja kmečka idilika s srpom in koso. Kako tudi

Središče novega Velenja, ki je ponos Slovenije. V nekaj letih je zraslo pravzaprav sredi polj in travnikov nešteto novih zgradb. Siroke aleje z vsemi modernimi napravami ustvarjajo pravi vele mestni videz. V Velenju se bo v prihodnjih letih razvila močna industrija predelave premoga. Tu, v Velenju, se menda najbolj v Sloveniji očituje, kaj vse je zraslo pri nas v petnajstih letih.

ne, ko pa smo že prej našli, koliko novih strojev bo na razpolago v letu 1961. Toda to bo le še pol poti. Kmalu za tem bo moral stroj popolnoma nadomestiti človeka pri marsikaterem kmečkem opravilu.

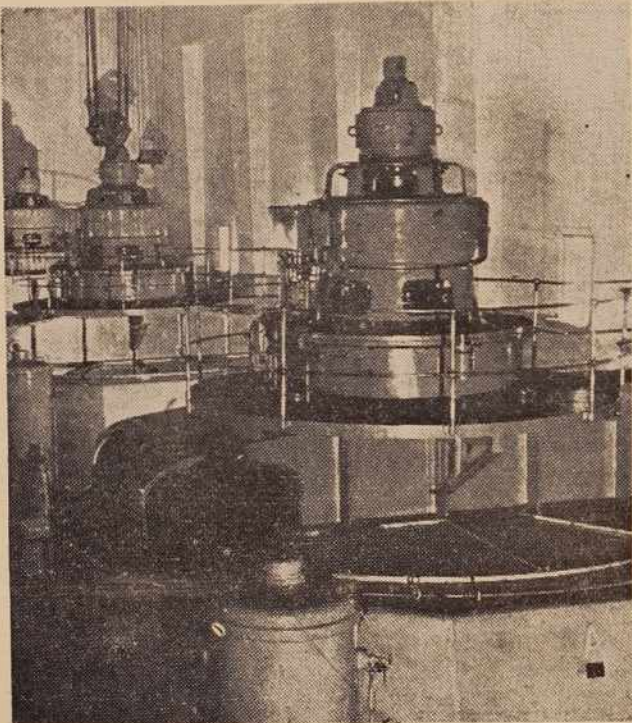
Končajmo našo vizijo prihodnosti in vrnimo se v realnost, v leto 1961. Ali nam je še potrebna fantazija, kot takrat leta 1945, ko bi lahko podvomili v sopolnikova razlaganja, če bi se tako sprehajali po naših republikah in sre-

nes moderne stolpnice, ki se jim ne moreš načuditi. Neda-leč od mesta obratuje domači atomski reaktor...

Atomska energija v službi delovnega človeka.

To, kar je pred nami, je mikavno in zato je naš pogled uprt naprej, v novo petletje, desetletje. Petnajst let povojne graditve in uspehov je porok, da nas pričakovanja ne varajo.

Juž Makovec

Elektrarna Doblar na Soči

štirih letih spet doma, toda domacija je uničena. Le del strehe je še obvisel na neporušeni steni, toda še to bo treba podreti in pričeti znova.

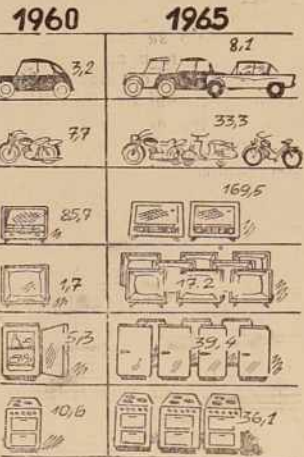
S starim, že zdavnaj preživelim avtomobilom potujemo proti Ljubljani. Zamudna pot, če pomislim, kako bomo potovali v Ljubljano leta 1961. Skoraj na vsakem kilometru zaslišni mostovi, provizoriji.

Tu se prične naša reportaža, ki bi ji takrat lahko rekli vizija prihodnosti.

»Kakšna bodo ta polja, te ceste, mesta, tovarne, ljudje čez deset, petnajst let?« se obrnem do sovoznika. V mislih »preskočiva« poldrugo dekada. Leto 1961!

Cesta se vijuga mimo Slovenske Bistrice, proti Celju in skozi Savinjsko dolino preko Trojan. Mačja očesa po sredini asfaltnega cestišča kot da spijo. Zazarela bodo šele ob prvem mraku in se prižigala v odsvitu avtomobilskih žarometov kot defile. Nekoliko brezskrbneje vozimo, ko smo se pripeljali iz Maribora, ki šteje v letu 1961 toliko motornih vozil, kot vsa Jugoslavija leta 1938. V daljavi nas pozdravi stari ljubljanski grad, toda komaj ga opazimo, saj se skoraj do njegovega podnožja dvigajo nove stolpce. Celo značilni ljubljanski zvoniki so se izgubili v senci nebotičnikov. Kmalu zdrsimo po še lepši, široki, elegantno speljani magistrali, ki nas v fiktotni izdelku domače industrije, spelje preko slikovite Dolenjske naprej proti Zagrebu in Beogradu.

Avtomobili hite v obe smeri. Tu in tam se ozremo nazaj. Vozimo v koloni. »Fličkotje,« spački, »mlečenti« v vseh barvah, se prelivajo iz vzpetine v vzpetino. Ob spretno speljanih priključkih stranskih cest se nam pridružujejo nova vozila, druga zavijajo levo, desno... Mimo nas je švignil avtobus. Koliko smo jih srečali danes! Hitro pre-

Kakšna bo potrošnja nekaterih trajnih dobrin čez 5 let na 1000 prebivalcev kaže gornji grafikon

nina. Levo in desno veliki kompleksi pšenice. Kombajni. Dva, trije, štirje... Velike črke »Zmaj« se svetlikajo v soncu. Domači izdelek, dem. »Da,« odgovori sosed. L. 1960 bo že štiri in pol-krat več tovarn kot leta 1939. Za devetkrat se bo povečala v naslednjih petnajstih letih proizvodnja strojne opreme, orodnih, kmetijskih in gradbenih strojev,« nadaljuje sosed na levi najino vizijo prihodnosti. »Pred vojno so bile cele pokrajine brez vsake tovarne. V Bitoli na primer bo zrasla po vojni šele prva tovarna, tovarna usnja. Tej bo sledila tovarna sladkorja, industrija hladilnikov itd. Pa ne samo

Danes sicer še maketa, toda leta 1965 bodo take stolpnice stale v središču Ljubljane, pred Ajdovščino. Podobno kot Ljubljana se bodo v prihodnjih letih razvila tudi mnoga druga jugoslovanska mesta

V OSPREDJU ČLOVEK IN STROJ

Po petnajstih letih smo prelistali naše časopise, pobrskali po poročilih ter skušali vsaj v grobih obrisih prikazati to, kar smo ustvarili po osvoboditvi. Podatki in primerjave nemalo presenečajo.

Tako so nastajali pričujoči sestavki, ki pričajo o velikih delovnih uspehih in nenehnem in hitrem rastu življenjske ravni pomurskega delovnega človeka. V teh vrsticah je le del tistega, kar smo ustvarili in to nam je lahko le v zadovoljstvo in spodbudo za nove naloge, ki nas čakajo v naslednjih petih letih. In kar je najbolj razveseljivo pri vsem tem: kot rdeča nit povezuje vse te uspehe in predstavljata pravzaprav vsebino življenja petnajstih let ČLOVEK IN STROJ.

Tudi sadjarstvo na novih poteh

Uspehi najlepša priznanja

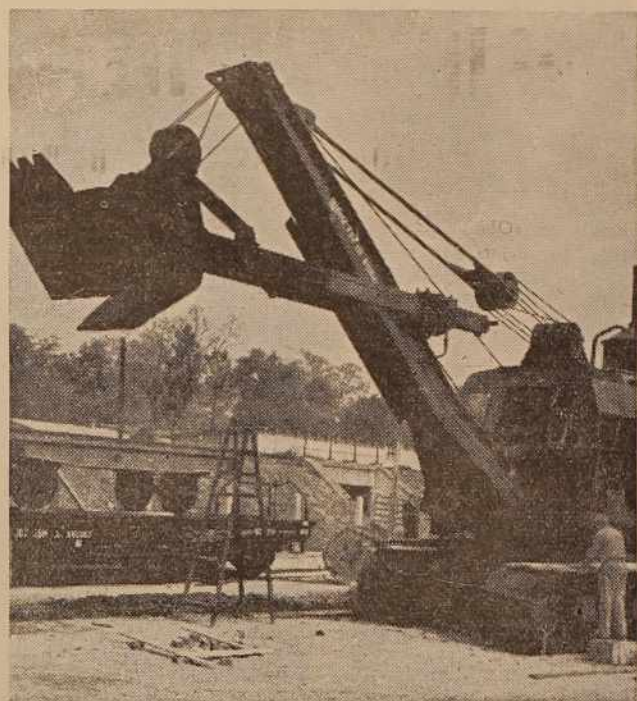
Hitro gospodarski razvoj nam dokazuje, da je tudi Pomurje v 15. letih po osvoboditvi naredilo velik korak naprej. Materialna osnova gospodarskih organizacij je rastla ob velikem prizadevanju samoupravnih organov kakor tudi celotnih kolektivov. V vseh kolektivih so težili predvsem za tem, da nekdanje težko delo povsem odpravijo. Podjetja je bilo treba opremiti z novimi modernimi napravami in odpraviti zastarele kapitalistične odnose stare Jugoslavije. Novi odnosi v gospodarskih organizacijah so omogočili, da je neposreden proizvajalec lah-

ko iz leta v leto postajal vse bolj tudi upravljaavec.

Ze lani smo stivali pomembno obletnico — 10 let delavskega samoupravljanja. Delavski svet in upravni odbori so postali pred enajstimi leti s temeljnim zakonom o upravljanju podjetij po delovnih kolektivih trdna družbeno-politična osnova naše socialistične demokracije. V zadnjem letu se delavsko samoupravljanje vse bolj decentralizira. Vsto pristojnosti centralnih delavskih svetov prenasamo v pristojnost posameznih ekonomskih enot. V mnogih pomurskih podjetjih so začeli že

tudi smelo odpravljati nekdanje mezdne odnose in odpravljati tarine pravilnike. Delovni kolektivi osvajajo načelo, da je potrebno vse zaposlene nagradjevati po vloženem delu oziroma po učinku.

Zelja po lepšem in boljšem življenju je iz leta v leto postajala v našem delovnem človeku vse močnejša. Za to so tudi dokaz pomembni delovni uspehi, pospešen razvoj proizvodnih sil in socialističnih proizvodnih odnosov na vasi. Posebna skrb je bila posvečena predvsem takemu gospodarskemu razvoju, ki bi poleg hitrega dviga narodnega

Stroj — človekov najboljši pomočnik. Koliksnega pomena je bager, tak kot ga vidite na sliki, vemo predvsem v Pomurju kjer so s podobnimi stroji regulirali že marsikateri potok

dohodka istočasno spremenil tudi zastaralo socialno strukturo.

Narodni dohodek se je vsako leto občutno dvigal. To nam dokazuje tale podatek: narodni dohodek v letu 1956 je od 43.000 dinarjev na enega prebivalca narasel v letu 1960 na 82.000 dinarjev, čeprav je petletni plan 1956-61 predvideval povečanje na 74 tisoč dinarjev letos. Povedati je treba, da je na ta razvoj vplivalo tudi dejstvo, da se je število prebivalstva manjšalo, predvsem zaradi manjšega naravnega prirastka in izseljevanja zaradi zaposlitve v drugih krajih. Pomemben je tudi naslednji podatek: razmerje narodnega dohodka nasproti družbenemu bruto proizvoda je bilo leta 1957 31,4 odst., dve leti kasneje pa že 33,1 odst. in se torej stalno ugodno razvija. Podobno je tudi z rastjo vrednosti osnovnih sredstev gospodarskih organizacij. Ta je narasla od leta 1957 za 55 odst. v letu 1959. Nove kapacitete,

ki so še v gradnji — in teh je veliko — bodo odnos še bolj spremenile.

Ob lepih uspehih našega gospodarstva pa ne smemo prezreti dejstva, da delovni kolektivi v veliki meri tudi skrbijo za svoje zaposlene. Med prvimi podjetji, ki so začela graditi stanovanja za svoje delavce, je bila Proizvodnja nafte v Lendavi. Že do leta 1949 so zgradili okrog 20 enonadstropnic s kopalnicami in pralnici. Do takrat so postavili tudi tri samske provizorije. Podjetju Proizvodnja nafte so sledila tudi številna druga pomurska podjetja. Poleg stanovanj so se v kolektivih vse bolj začeli zavzemati tudi za tople malice, zaščito delavcev pri strojih, za izobraževanje delavcev na delovnih mestih in omogočali cenene oddihe v lastnih počitniških domovih.

Vse to, kar smo naredili v 15. letih, pa zagotavlja, da bomo v prihodnjih letih lahko zabeležili še večje uspehe delovnih kolektivov.

PRI TRAKTORJU, 11 STOTIH IN 1000 LITRIH MLEKA SE JE PRIČELO

«Kupili bomo traktor», so sklenili v eni izmed pomurskih zadrug. Lani, traktor. Sprva so se irne govorice, da ga ne rabijo, da ne bo imel dela in da je treba potem kupiti še pikolico, paug in še marsikaj. Le kje naj vzamejo denar? Za to so potrební milijoni. Toda traktor se je kmalu pojavil pred zadruginim postojem. Bil je kot »vzlet iz skatle«. In če so prej govorili o nezaposelnosti traktorja, so ga kmalu začeli pomnoževati. Pogosto niti zvečer ni imel »počitka«.

To ni bila edina zadruga z novim traktorjem. V okrajse je pojavil drugi traktor, potem tretji in tako naprej. Leta 1957 so jih imele zadruge 41, danes pa smo se že približali številki 250. 48 mladilnicam, ki so jih imele zadruge leta 1957, se je pridružilo še 67. Kom-bajnov, ki jih pred dvemi leti v zadrugah še sploh niso imeli, pa je danes že okrog 14. S skoraj toliko kombajni pa gospodarijo tudi naša kmetijska gospodarstva. Ta so se tudi v ostalem strojnem parku močno okrepila.

Ko omenjamo visoke in skoraj neverjetne številke o strojih, ki so jih od ustanovitve kupile kmetijske zadruge, pa ne moremo mimo tega, da ne bi poudarili njihovih gospodarskih uspehov. Moramo reči, da niso majhni, čeprav so se oblike in število zadrug nenehno menjavale. Samo poglejmo na primer tole stopnjevanje: tik po osvoboditvi smo na povprečno obdelanih površinah pridelovali 11 do največ 14 stotov pšenice, nekaj let pozneje smo v planih označili povečanje povprečnih donosov na okrog 16 stotov. To pa še ni zadovoljevalo in zadruge s tem dejansko niso napravile tistega, za kar so bile poklicane. Plani donosov so se večali in skoraj tudi docela izpolnjevali. To bi lahko rekli šele nekako od leta 1956 naprej, ko so zadruge začele uveljavljati razne oblike kooperacije ter povečevati število strojev. To pa je kajpada vsiljevalo tudi boljšo obdelavo,

večjo porabo umetnih in naravnih gnojil ter zaslužnih sredstev. Kar pa je ravno tako važno: dale so velik poudarek izbiri semen. In s tem je nekdo planiran 16 stotov zedavna za nami, seveda tam, kjer so upostevali ustrezne mere. Danes že lahko marsikje tudi na zasebnih zemljiščih najdemo pridelek pšenice, ki je vsaj od 25 metrskih stotov. Pri nekaterih zadrugah, ki smo bili letos priča za donosu 44,5 metrskih stotov in to pri sorti sač pastore, na Kmetijskem gospodarstvu Rakičan okrog 50 stotov itd. Skratka, dokazali smo, da je tudi na pomurskih njivah mož doseči visoke donose, pa ne samo pri pšenici, ampak tudi pri drugih kulturah. Pri tem pa nas lahko zlasti opogumlja lanskeletni primer Kmetijskega gospodarstva Rakičan, ki je prejelo od Zveze kmetijskih in gozdarskih zbornic prvo zvezno nagrado za povprečen donos 100,4 stotov suhega zrna koruze na hektar. Pomurska kmetijska gospodarstva pa so dobila tudi druga vidna priznanja.

Tudi Kmetijsko gospodarstvo Apače—Crnci se je za zvezno tekmovanje prijavilo s 106 mlekaricami, hranjenimi na 48 hektarjih površine ter doseglju v enem letu nekaj nad devet tisoč litrov mleka na hektar. Tudi druga kmetijska gospodarstva dosegaajo danes 2000, 3000, 4000 in več litrov mleka letno po kravi. Ko so leta 1952 izvolili ponekod živinorejske odbore, ki so za-

čeli z odbiranjem pasem in posvečali skrb prehrani, je začela mozaost tudi pri zasebnikih občutno rasti. Posebno se pri zivini, ki je niso rabili za vprego, iz povprečja 900 do tisoč litrov letno po kravi se je na levem bregu Mure od leta 1952 povzpelo tudi na 3900 l, seveda v nekaterih primerih. Ne smemo pa pozabiti, da je na tako mičnost ugodno vplivalo tudi umetno osemenjevanje in zdravljenje jalonev zivine, za kar se je v zadnjih letih močno zavzel Veterinarski zavod v Murski Soboti. Ta danes umetno osemenjuje že preko 30.000 krav.

Zadnja leta pa so pokazali kmetovalci precejšnje zanimanje tudi za pisanje zivine. To pa spričo širokega razmaha pogodbenega sodelovanja. Pri tem pa seveda težijo za tem, da bi stroške pisanja kar najbolj zmanjšali, prirastek pa povečali. Zlasti se je uveljavila

lo pitanje telet v tip baby bebi in prasičev bekofov. V zadnjem času pitajo zlasti beko-ne svedske in nolaidske pasme.

Zadruga so razen širjenja ekonomij z najemanjem in odkupovanjem zemlje, začele zlasti case prav tako kot KG težiti za gradnjo cenenin hlevov. Gre namreč za odprte goveje nišve. Kmetijsko gospodarstvo v Belčincih je v prejšnji zimi preizkusilo odprte hieve — provizorije. Poizkus se je obnesel. Teleta so kljub 24 stopinjam pod ničlo pridobivala na teži dnevno po 90 dkg in ostala zdrava. Prav tako so se že lani odločili za gradnjo odprtih hlevov tudi na Vinogradniškem gospodarstvu v Ljutomeru, v Kmetijski zadrugi Verze in drugod. Tako imamo že danes v Pomurju precejšnje tone tržnih viškov, ne samo za domače potrebe, ampak tudi za izvoz.

1945 ★ Telesna vzgoja in šport ★ 1961

Čeprav telesna vzgoja in šport v Pomurju nista šla vedno vstric z doseženo stopnjo gospodarskega razvoja, kar veča več ali manj za vse obdobje po naši osvoboditvi, pa vendarle beležimo v naši pokrajini poleg dokajšnje množičnosti, zlasti v nekaterih telesno-razvojnih zvrsteh in športih, tudi pogojem ustrezno stopnjo kakovosti, brez katere ne bi bili mogoči številni tekmovalni dosežki naših posameznih in kolektivnih predstavnikov, dosežki, ki že močno preračajo pomurske okvire in pomenijo pomemben prispevek Pomurja v slovensko in jugoslovansko zakladnico vrhunskih uspehov na tem družbenem področju.

Tokrat posredujemo našim bralcem in javnosti skromen prerez tega našega prispevka. Naj takoj povemo, da je bil to samo poskus, ki nam je vsaj delno uspel, čeprav vemo, da je kljub prizadevanju uradništva in nekaterih športnih delavcev ostalo še mnogo nezapisanega, pa vendar pomembnega za tistega, ki se bo kdaj skušal poglobiti v zgodovino telesnovzgojnega delovanja in ustvarjanja po zadnji vojni. Kratko odmerjeni čas nam pa ni dopustil več kot samo — poskus. Morda se nam bo bolje posrečilo ob drugi priložnosti!

Najprej naj omenimo nekaj kolektivnih uspehov, ki se nanašajo na telesno-vzgojne organizacije kot celote.

Pomurje je dobilo v šolski sezoni 1953-54 prvo šolsko športno društvo v Jugoslaviji — SAG na soboški Gimnaziji, ki je s svojim nekajletnim delovanjem prinesel pionirske izkušnje za ustanavljanje podobnih društev povsod po državi. V tekmovalju za pokal »Ljudske pravice« sta se prav dobro odrezali TVD »Partizan« iz Apač in Cankove. Pionirsko športno društvo »Mladost« v Murski Soboti je lani in letos osvojilo prvo mesto v tekmovalju teh organizacij v počastitev Dneva mladosti v Sloveniji, PSD »Mejnik« iz Gornje Radgone pa je letos pripadlo 2. mesto v tem tekmovalju. Pomurje je v prvih letih po osvoboditvi dalo v jugoslovanskem merilu prve nosilce sportne značke vsestranosti — ZREN (Hahn, Papič, Titan itd.).

Kraljica športa — atletika se je v Pomurju po osvoboditvi prvič najbolj vidno razmahala v letih 1946-47 na izkušnjah ugodnih tekmovalcev iz predvojne časa in s prihodom nekaterih atletov iz drugih krajev. Tedaj doseže Milan Šušteršič v teku na 100 m čas 11,1 sek. in postane republiki prvi, dobro pa se uveljavlja med slovenskimi vrhunskimi atleti tudi v štafeti 4x100 m in skoku v daljino (6,40 m). Ljutomerčanka Milica Zemljica — Sumakova postane državna prvakinja in skoku v daljino. Kot vrhunsko športnico se uveljavlja v zagrebški »Mladosti« in v tem času nekajkrat nastopi v hrvaški in jugoslovanski državni reprezentanci. Na Studentskih igrah FLRJ leta 1949 doseže Evgen Titan 4. mesto v državi in sester-

boju, leta 1952 deseto mesto v desetorboju in s 5743 točkami četo mesto v tekmovalju za prvenstvo Slovenije. In potem se vrstijo novi dosežki naših atletov! Leta 1955 ob 10-letnici osvoboditve v Ljubljani doseže štafeta TVD »Partizan« iz M. Sobotke drugo mesto v republiki s časom 45,7. V štafeti so tekli Drvarič, Matuš, Titan, Velmar. Leta 1958 na zveznem fiskalnem zletu v Beogradu doseže Majda Rous na atletskem tekmovalju za prvenstvo Jugoslavije v teku na 60 m čas 8,4 in se tako uvrsti na 6. mesto v državi. Oto Zuncec postane v metu diska nagrajani mladiški prvak Jugoslavije. Na Teku republike v Ljubljani leta 1959 prispe naš tekmovalci Janez Kovač v mladinski konkurenci na cilj drugi. In še nekaj drugih pomembnejših rezultatov Kovača: 11. maja 1958 posta-

vi v teku na 1500 m čez ovire nov mladinski rekord LRS s časom 13:14, 20. okt. bra t. l. postavi skupaj s tovariši nov mladinski republiki rekord v štafeti 3 krat 1200 m s časom 8:13,1, 15. junija 1961 postavi št. eta (Stros, Kovač, Hafner, Span) nov republiki in državni članski rekord v štafeti 4 krat 1500 m s časom 15:53,1. Kot državni reprezentant sodeluje Kovač 16. avgusta 1959 v dvoboju z Italijo. V teku na 1500 m čez zapreke zasede drugo mesto s časom 4:59,7, kar je hkrati najboljši rezultat leta v Jugoslaviji. In nekaj osebnih rekordov Jožeta Kovača: 100 m: 11,5, 300 m: 38,4, 400 m: 53,0. Na Teku Republike doseže Jožica Borovič v teku na 800 m drugo mesto in konkurenci članice, takoj za državno prvakinjo Slamenikovo. Marijan Velmar zabeleži na tekmovalju za republiko prvenstvo v teku na 100 m čas 11,5. Tudi naše podeželje prične dajati dobre atlente! Krožnec Janez Husar sodeluje leta 1958 v prvem kolu atletskega tekmovalja za državno prvenstvo v Mariboru in zasede II. mesto s časom 2:45,3 v teku na 1000 m takoj za Naraksom in pred Foksnaričem, v II. kolu tega tekmovalja v Mariboru in zasede II. mesto s časom 2:07,1. Oto Zuncec doseže letos na atletskem tekmovalju v Zagrebu v teku na 55 m čez ovire v predtekmovalju čas 8,1, v finalnem tekmovalju pa 8,3 in zasede 2. mesto. V drugem kolu tekmovalja za državno prvenstvo v Mariboru doseže Zuncec v teku na 110 m čez ovire drugo mesto in mariborski rekord s časom 15,1. Tako postane kandidat za tekmovalje za evropsko prvenstvo, atletski dvoboj z Madžarsko in Balkanske sportne igre. Emil Mloševič je letos dosegel najboljši republiki rezultat v skoku v daljino (6,59), ki je hkrati tudi četrti najboljši rezultat v FLRJ.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Želja, ki je bila najdražja

Napeljava elektrike v eni izmed vasi v okolici Vidma je bila pri kraju. Tudi omrežje je bilo pod tokom. Monter se je zamlal, da bi privil varovalko, bila je prekratka. Gospodinja je prosila, naj mu poišče nočaj kovanega droblja, ki da ga rabi za podlago. «Kaj, drobič? Tu imai tisočaka, samo hitro opravi...!»

Zelja po elektriki je bila velika. Ljudje so žrtvovali marsikaj, samo da bi zasvetila luč. In ta želja se je že marsikje izpolnila. Ne bo menda pretirano, če trdimo, da je bilo ob osvoboditvi na območju sedanjega okraja elektrificiranih komaj kakih 20 odst. gospodarstev in ostalih zgradb. In od takrat je za odstotek občutno rastele. Ljudje po vaseh so stikali glave in kmalu na to na vaških sestankih imenovali elektrifikacijske odbore. Ti niso lenarili. Kmalu so začeli zbirati denar, drogeve in organizirati delo. Ob vsem tem pa tudi uspehi niso izostali. V letu 1951 je samo na območju sedanje gornjeradgonske in ljutomerske občine do-

vaseh na levem bregu Mure niso ostali brez električne. Tako je že 1953. leta zasvetila električna luč tudi v Pečaroveh na Goričkem, kmalu nato v Krogu in še marsikje drugje. Ob prazniku Republike leta 1954 so dobili elektriko v Zagajskem vrhu in Spodnji Sečavnici, nekaj pred tem pa v Bolehnečicah, Mursčaku, Seliščih in ostalih okolških vaseh. In prav zato nas ne more presenečati dejstvo, da se je v desetih letih povečalo v našem okraju število odjemalcev električne energije za nič manj kot 5.852.

24. januarja 1957 pa je zvezni ljudski poslanec Ivan Kreft v našem časopisu zapisal tudi tole: »V prostorih Elektrogo-spodarske skupnosti Slovenije visi zemljepisna karta, ki prikazuje doseženo stopnjo elektrifikacije posameznih predelov LRS. Na tej karti je samo še ena večja bela lisa, to je naše območje Goričke...« In danes? Bela lisa je skoraj docela izginila tudi v petrov-

sko-šalovski občini, kjer svei v vseh 21 vaseh že 1438 gospodarstev.

ln sedaj, 15 let po osvoboditvi bi lahko skoraj na prste presteli vasi, v katerih še svetijo s petrolejkami.

Z napeljavo elektrike pa se je na vaseh marsikaj spremenilo. Pred vojno bi nas nedvomno zelo presenetilo, če bi v kakšni hribovski vasi zaslišali radijski sprejemnik, danes pa tudi v takih predelih pomei sprejemnik skoraj ob vsaki del hišne opreme. In prav zato nas ne more začuditi to, da imamo v Pomurju skoraj že 15.000 radijskih sprejemnikov in več sto televizorjev, da ne omenjamo še raznih gospodinskih aparatov in naprav. In potem bi lahko našteali še na tisoče kmetijskih in industrijskih strojev, ki jih poganja elektrika.

In za konec lahko rečemo, da trud, ki smo ga po osvoboditvi vložili za osvojitve elektrike, ni bil zaman. Danes je že elektrika osvojila nas!

Janez Kovač

DOKUMENTI ČASA

Začel se je odpor

Slovenski poročevalec, glasilo Osvobodilne fronte, je v teh dneh pred 20 leti takole poročal o akcijah slovenskih partizanov:

Tržaška proga v bližini Brezovice razdrta.

Na progi Maribor—Zidani most je bil v bližini Pragerskega iztirjen tovorni vlak.

Na progi Ljubljana—Rakek se je pretrgal na dvoje tovrni vlak.

V Trbovljah so našli ubitega gestapovskega funkcionarja.

V Tacnu je bil smrtno nevarno ranjen bivši jugoslovanski zandar, sedaj gestapovski agent.

V Zalogu so našli ubita in razorožena dva nemška obmejna vojaka.

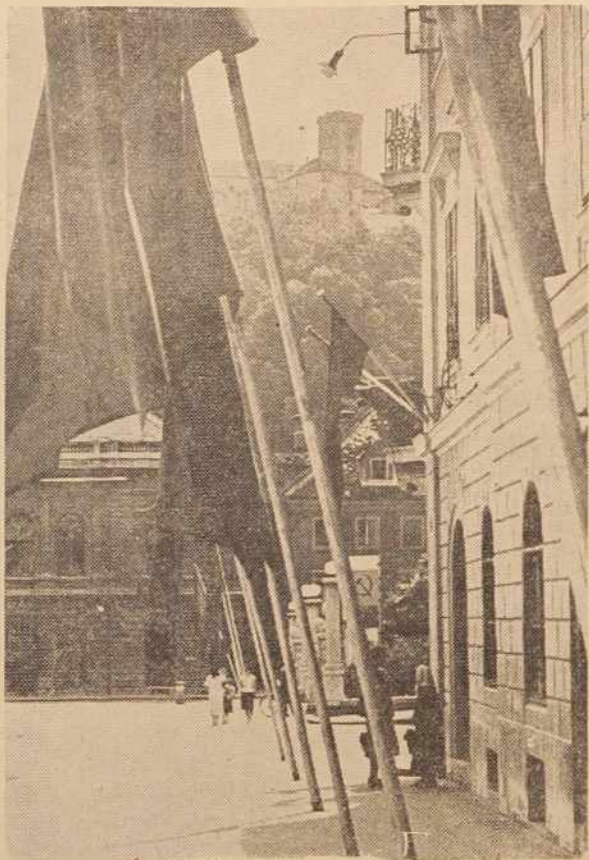
Pasivna rezistenca zavzema po tovarnah vse širši razmah.

V Kamniku so ponoči preslikali nemške napise s slovenskimi ter poslikali zidove in napisne deske z znaki srpa in kladiva. Drugi dan so nemški okupatorji sklicali shod ter pretili z represalijami. Shod so ves čas motili množični medklci.

Široka akcija z napisi je bila izvedena v Kočevju.

Vsa Ljubljana in okolica je polna znakov srpa in kladiva ter znakov »V« (geslo zmage, op.).

Iz strahu pred odhodom slovenskih ljudi v hribe so nemški okupatorji na Gorenjskem začasno ustavili preseljevanje. Zato pa so začeli prisilno mobilizirati Slovence za delo v Nemčiji. Ljudski odpor raste. Vsako množično nasilje fašističnih okupatorjev bo znova pognalo Slovence v gore in hribe.

Ljubljana v zastavah...

Med kočevskimi Nemci, tudi zakrknjenimi hitlerjanci, raste odpor proti preselitvi. Upravičeno se boje, da jim bodo zažgane strehe nad glavami, če se bodo vselili v hišo pregnanih Slovencev.

Lep napredek v zdravstvu

Po osvoboditvi smo v našem okraju pričali nenehnemu stopnjevanju razvoja in uspehov zdravstvene službe. Če smo še leta 1948 ugotavljali, da je bil skoraj vsak deseti prebivalec na levem bregu Mure okužen s trahomom, lahko danes rečemo, da je trahom v precejšnji meri zatrt. Enako je s tuberkuloznimi bolniki, ki jih je čedalje manj. Tudi umrljivost dojenčkov se je od leta 1935 znižala od 223 na 98.

Veliko pridobitev v našem zdravstvu nedvomno pomeni izgradnja ter splošna razširitev bolnišnice v Murski Soboti. Ze nekaj let po osvoboditvi je bil ustanovljen pljučni oddelk, hitro za tem pa tudi ginekološko-porodniški oddelk. Število postelj se je močno povečalo tudi po razširitvi internega oddelka in kirurgije. Samo v kirurgiji so z razširitvijo pridobili približno 40 postelj, nekaj več pa v internem oddelku. Razen tega je bila leta 1955 ustanovljena v Murski Soboti transfuzijska postaja. Naj dodamo še to, da je bil prvi krvodajalec takratni ljudski poslanec Ivan Siftar in potem so se zvrstili drugi, tretji... Leta 1958 pa smo imeli v okraju že 3133 krvodajalcev.

V tem času je v soboški bolnišnici tudi močno poraslo število zdravnikov. Ob osvoboditvi so bili namreč samo 3, letos pa jih je osemnajst. Medicinskih sester, ki jih do osvoboditve v bolnišnici sploh niso imeli, pa je zaposlenih osem. Od leta 1955 se je število oskrbnih dni povečalo od 54 tisoč na 123 tisoč v letu 1959. Ni menda treba posebej poudarjati, da se je s tem

močno zmanjšalo število bolnikov, ki so se sicer zdravili v bolnišnicah izven našega okraja.

Zdravstvena služba pa se ni okrepila samo v bolnišnicah, ampak tudi po zdravstvenih postajah in ambulantah, kjer se je po osvoboditvi povečalo število zdravstvenega osebja, zlasti nižjega medicinskega kadra. In za konec naj omenimo še nove zdravstvene domove v Murski Soboti, v Vid-

mu ob Ščavnici, Križevcih pri Ljutomeru, da ne omenjamo še razširitve in obnove domov v raznih krajih ter njihove novejšo opremo.

Razumljivo pa je, da je naša zdravstvena služba še preobremenjena, zlasti po uveljavitvi Zakona o zdravstvenem zavarovanju kmečkih proizvajalcev, ki je zajel 82 tisoč prebivalcev. Pa tudi drugače bo nujno čimprej še povečati število medicinskega kadra.

Ce lahko govorimo o čudežih, potem je ta čudež naše ljudstvo, ki je zmoglo tako junaške žrtve in napore.

ŠOLA NAJ BO PRVA STOPNICA V PROIZVODNJO

V povojnih letih v šolstvu ni prišlo samo do reorganizacije in okrepitve šolske mreže v Pomurju, marveč tudi do

leta 1953 sta začeli delovati Šola za trgovske vajence v M. Soboti in Vinarsko-sadlarska šola v Podgradju pri Ljutomeru. Vse od osvoboditve do leta 1958 pa smo imeli v soboškem okraju le dve srednji šoli, gimnazijo in ekonomsko srednjo šolo v Murski Soboti. Leta 1958 pomeni prelomnico v strokovnem šolstvu. Ze jeseni tega leta je bilo ustanovljeno v Murski Soboti učiteljske z namenom, da zagotovi dovolj učiteljskega kadra, ki je v Pomurju vsa leta občutno primanjkoval. Jeseni 1958. leta je bila ustanovljena tudi gospodinjiska šola v Ljutomeru, leto dni kasneje pa je začela delovati Srednja kmetijska šola v Rakičanu. Lani smo odprli Šolo za zdravstvene delavce v Murski Soboti in strojni oddelk Srednje tehnične šole v Lendavi. Letos bomo v Murski Soboti dobili še oddelk Srednje šole za telesno vzgojo.

Vse te nagle spremembe, reorganizacija obveznega osemletnega šolanja, širjenje šolske mreže, izpopolnjevanje in ustanavljanje novih šol, zahtevajo tudi izgradnjo in opremo šolskih prostorov. Leta 1958 so dobili novo šolo Bakovci, lani pa Stročja vas. Obe šoli sta zgrajeni v paviljonskem sistemu. Po tem sistemu so zgrajene tudi učilnice Srednje kmetijske šole v Rakičanu. Zaradi velikega pomanjkanja šolskih prostorov je precej šol še v gradnji ali pa se za nove gradnje pripravljajo načrti. V gradnji so šole v Turnišču, Bogojini in v Petrovcih.

Nadaljnji razvoj šolstva bo predvsem odvisen od zainteresiranosti gospodarskih organizacij in kolektivov ter skupne pripravljenosti za urejanje materialnih in kadrovskih vprašanj. Vse to pa bo potrebno reševati z vso prizadevnostjo.

Tako pripravljajo v Negovi opeko za novi zdravstveni dom

mnogih vsebinskih sprememb. Po dvehletnih izkušnjah v reformirani šoli lahko trdimo, da smo v pogledu temeljnih zahtev šolske reforme naredili lep napredek. Ta je gotovo najvidnejši v osnovnih šolah, kjer že dve leti izvajajo nove učne programe in se ob tem nujno spreminjajo tudi metode in oblike dela. Šolska reforma in Zakon o osnovnih šolah temeljita na zahtevi, da šola povezuje vzgojo in izobraževanje z delom v proizvodnji.

Nagel gospodarski razvoj je porajal mnogo pobud za razvijanje ne samo osnovnošolskega, temveč tudi strokovnega šolstva v Pomurju. Jeseni

Kot ti trije, tako se je letos precejšnje število pomurskih mladincev v mladinskih brigadah priučilo zidarske stroke. Kaže, da je tak način izobraževanja zelo primeren, saj si marsikateri mladinec in mladinka iz Pomurja pridobita na tak način za začetek sicer naziv polkvalificiranega delavca, toda s tem je storjen že prvi korak za stalno zaposlitev v tem ali onem podjetju. Poleg zidarjev bodo letošnje mladinske brigade dale našemu kmetijstvu tudi večje število mladih traktoristov, ki bodo, kot zatrjujejo, pridobljeno znanje v mladinskih brigadi izpopolnili doma in tako postali dobri traktoristi.

Uspešno zaključen prvi natečaj Sklada Štefana Kovača

Z junijem je bil zaključen natečaj Sklada Štefana Kovača, za katerega je bilo predloženih 12 znanstvenih del.

Predsednik upravnega odbora sklada, tov. Franc Skoberne je ob zaključku natečaja v razgovoru z našim sodelavcem poudaril, da predstavlja število predloženih del velik uspeh, zlasti še, ker je sklad mlada ustanova, saj je bil ustanovljen šele lani. Tudi kvaliteta samih del potrjuje ta uspeh. Nadalje je tov. Skoberne glede sodelavcev poudaril zlasti veliko zanimanje med srednješolsko mladino. Izmed diplomskih del soboških maturantov so bila predložena kar 4 dela. V nasprotju

s tem pa je bil izredno slab odziv med študenti, saj sta le dva predložila svoji diplomski deli. Tov. Skoberne je še dodal, da bo upravni odbor razdelil nagrade v jeseni, kot je bilo določeno v razpisu.

Predložena dela so po tematski zelo raznolika, značilno pa je, da so večinoma izven tem natečaja. Ing. Stanko Juršič je predložil delo Proučitev kakovosti industrijsko uporabljenih in pitnih voda v Pomurju, ing. Vladimir Zupan in ing. Stanko Juršič sta obdelala Razvoj petrokemične industrije v Pomurju na osnovi nafte in zemeljskega plina, Vanek Siftar delo Ivan Zver v velikem procesu, dr. Franc Žibrik

delo Problematika zdravstvene vzgoje in prosvete v sklopu socialistične preobrazbe delovnih ljudi v Pomurju, Franc Horvat delo Poklicni interesi maturantov soboške gimnazije, Zalar Alojz je predložil svoje diplomsko delo Analiza vinogradniške proizvodnje na Vinogradniškem gospodarstvu Ljutomer, enako tudi Franc

Slavič svoje diplomsko delo Perspektivni razvoj napajanja Pomurja z električno energijo do leta 1980 in deloma 1890, Nikica Brumen pa sodeluje na natečaju z dvema deloma in sicer Tiskarne v Pomurju ter Mladi Prekmurec. Poleg tega se natečaja udeležujejo še trije dijaki soboške gimnazije.

VESTI

GORNJA RADGONA — Sindikalna podružnica Gradbenega podjetja je v nedeljo dopoldne razvila svoj prapor. Na svečanosti — za katero so pripravili bogat kulturni program — se je zbralo precej ljudi. Med drugim je nastopil tudi mladinski pevski zbor.

MURSKA SOBOTA — Minuli teden je bilo v Murski Soboti posvetovanje o nadaljnjem delu kmetijske strokovne službe. Na posvetovanju so ugotavljali, da smo v Pomurju pravilno pristopili k sestavljanju akcijskega programa. Dalje so ugotavljali, da je v okraju trenutno dovolj kmetijskih strokovnjakov, saj so jih kmetijske zadruge sprejele letos preko 60 in da smo letos v našem okraju porabili 250 vagonov gnojila več kot lani, pridelale koruze in njegova kvaliteta pa sta se povečala skoraj za trikrat.

PETROVCI-SALOVCI — Gradnje v petrovsko-salovski občini napredujejo. Tako dokončno urejujejo novo šolo, zdravstveni dom in agroservisno delavnico. Gradijo pa tudi novi stanovanjski blok, mlazsko delavnico, novo upravno poslopje kmetijske zadruge Gornji Petrovci in farmo za lastno živinorejsko proizvodnjo v Salovcih. S pomočjo kmetijske zadruge v Salovcih bodo lahko kmalu pričeli graditi opekarno v Salovcih.

MURSKA SOBOTA — Okrajna obrtna zbornica v Murski Soboti je letos organizirala tečaj za pridobitev visoke kvalifikacije. Pred kratkim so imeli izpite za kovinsko stroko. Od petnajstih prijavljenih jih je uspešno opravilo izpite dvanajst.

PINCE — V nedeljo popoldne so imeli v obmejni vasi Pince večjo proslavo, posvečeno 20-letnici ljudske revolucije. Zbranim je spregovoril o pomenu proslave Aleksander Török v madžarskem in slovenskem jeziku. Kulturni program pa je izvedla šolska mladina skupno z vaškimi organizacijami.

Avtomoto društvo v Murski Soboti poleg šolanja voznikov motornih vozil že nekaj let razvija tudi športno dejavnost. Tako bo 6. avgusta organiziralo društvo velike meddruštvene hitrostne dirke. Nastopili bodo najboljši slovenski vozači.

PUCONCI

KZ Pucunci se s svojimi poslovnimi enotami že pripravljajo na odkup sadja. Računajo, da bodo letošnje odkupili ter odpremili nad 70 vagonov sadja. Letošnje sadje bo nekoliko boljše, vendar to velja le za poslovno enoto Mačkovci, ker niso jabolka tako močno poškodovana od kaparja.

ČESTITKE

Na ekonomski fakulteti je diplomiral Vlado Kerec. Iskreno mu čestitajo člani Kluba prekmurskih akademikov.

Viliju Žišku, študentu iz Murske Sobote, želi na novi življenjski poti veliko sreče Klub prekmurskih akademikov.

Na pravni fakulteti je diplomiral Ivan KOROŠEC iz Murske Sobote. Iskreno čestitajo sodelavci in kolegi.

Novoporočencema Gabrijeli Zverovi, med. sestri, in Tinetu Skubicu, abs. veterine na novi življenjski poti mnogo sreče in zadovoljstva želijo mama in vsi sorodniki.

Pionirji — čebelarji

Pionirska zadruga v Rogaševcih tudi letos izredno dobro gospodari. Skrbno negujejo nasad črnega ribeza, katerega imajo okrog 500 grmov. Ponosni so nad vzornim sadovnjakom, v katerem imajo 80 drevesc. Letos so posušeno zasadih še 20 hrusk. Ker je na tem področju bilo vedno veliko povpraševanje po sadikah zelenjadnic, so letos spomladaj imeli toplo gredo. Tako so prodali veliko sadik, največ paprike, zelja in paradiznika. Sklenili so, da bodo toplo gredo razširili in povečali. V sadovnjaku med drevesi pa so posejali oves, ki izredno lepo

kače. Člani zadruge so letos posvetili še posebno skrb šolski kuhinji. Za njene potrebe so zasadih razno zelenjavo, kajti rogaševska šolska kuhinja je znana daleč naokrog po svojih bogatih kaloričnih obrokih.

Letos so začeli še s čebelarjenjem. Nabavili so tri panje. Okrog čebeli se skoraj vsak dan zbira skupina mladih čebelarjev.

IZOBRAŽEVALNI CENTRI ZA ZADRUŽNIKE

Kmetijsko-gozdarska zbornica v Murski Soboti pripravlja širši program izobraževanja kmetijskih delavcev in uslužbencev po zadrukah. V ta namen bodo ustanovili v Pomurju več izobraževalnih centrov. Centri bodo strokovno vzgajali ne samo uslužbence in delavce zadrug, ampak vse zadrugnike na področju zadrug.

Kmetijsko-gozdarska zbornica bo preko leta organizirala vrsto tečajev ter usposobila inštruktorje za osnovne centre. Prihodnji teden bo tečaj za skladiščnike pri kmetijskih zadrugah.

KMALU NOVO STRELIŠČE V G. RADGONI

V G. Radgoni že precej časa gradijo novo strelišče, pri čemer razen članov streliških dručin pridno pomagajo vojaki, obvezniki predvojaške vzgoje in mladina. Mladina je doslej opravila že skoraj 350 prostovoljnih delovnih ur. Za sodelovanje se je odločila zlasti zato, ker bodo na novem strelišču uredili tudi prostore za sestanke, ki jih bo lahko uporabljala tudi mladina.

-ko

Ker je večina človeštva zunaj blokov, želimo, da ta večina ne bi mirno gledala, kako ji drugi krojijo usodo, pri tem hočemo sami aktivno sodelovati.

LEPI HEKTARSKI DONOSI

Lepo vreme v prejšnjih dneh je omogočilo, da so v Pomurju v glavnem že končali z žetvijo. V teh dneh končujejo z žetvijo še na nekaterih parcelah Kmetijskih gospodarstev v Rakičanu in v Beltincih.

Na Kmetijskih gospodarstvih in združenih ekonomijah so letošnje žetve opravili v glavnem s kombajni. Pridelek je povprečen. Hektarski donos pšenice se giblje od 30 do 50 mtc. Letos so v Pomurju pridelali tudi izdatne viške kakovostne pšenice.

Letos prvič. Na tem posestvu so vzgojili tudi nekaj drugih novih sort pšenice, za katere predvidevajo, da bodo v prihodnjih letih dobro rodile na naših poljih. Pridelali so tudi manjše količine ječmena, medtem ko bodo še ta teden začeli z žetvijo ovsa.

kmetovalcem, ki so v proizvodnem sodelovanju s kmetijskimi združenji sejali kakovostne sorte semena in med letom vsestransko izvajali agrotehnične ukrepe.

Letos so v Pomurju pridelali tudi več kakovostnega semena kot prejšnja leta. Tako je posebna komisija določila za seme 220 ha visokorodne pšenice — največ na kmetijskih gospodarstvih v Rakičanu in v Beltincih. Za jesensko setev bo torej semena vsakega dovolj.

—rj—

U-1 DALA ZADOVOLJIV PRIDELEK

Na območju KZ Grad so te dni končali z žetvijo. Na področju zadruga opravlja mlačev devet združenih in tri privatne mlatilnice. Na tem področju so v glavnem imeli prebivalci zasejano pšenico sorte U-1, ki daje povprečno pridelek od 18 do 28 metrskih stotov.

Ponovno se je videlo, da imajo tisti zadrugi, ki so upoštevali vse agrotehnične ukrepe, mnogo višje hektarske donose. Tako je n. pr. Karel Kovač od Grada pridelal 30 metrskih stotov, Franc Zelezen pa 28 metrskih stotov pšenice na ha.

Lep pridelek pšenice pomeni ugoden pogoj za živinorejo. Na sliki: Goveja živina KG Beltinci

Pred otvoritvijo XVIII. mariborskega tedna LETOS SEJEM ZA POTROŠNIKA

NA LETOŠNJEM MARIBORSKEM TEDNU BODO OBISKOVALCI LAHKO KUPILI VRSTO POTROŠNIH PREDMETOV — TOKRAT ZADNJI MARIBORSKI TEDEN V »KLASIČNI« OBLIKI — PRIHODNJE LETO »MARBOR V OKTOBRU«

Mariborski teden, največja gospodarska manifestacija severovzhodne Slovenije, ki si je v preteklih letih med našimi ljudmi ustvaril lep sloves, bo konec meseca že osemnajstič sprejel obiskovalce v svoje razstavne prostore. Med 28. julijem in 6. avgustom bodo v Maribor zopet privreli ljudje iz Prekmurja, Koroške,

Prlekije, Pomurja, Haloz, Slovenskih gor in drugih krajev Slovenije. Tokrat bodo zadnji obiskali Mariborski teden v stari, »klasični« obliki. Ne samo pri nas, temveč tudi drugod po svetu — še posebej na Zahodu — so že davno prišli do zaključka, da taki tradicionalni splošni sejmi, ki so se v zad-

njih desetletjih močno razmnožili, niso več aktualni, temveč že davno preživela oblika prikaza gospodarske dejavnosti.

V gospodarskem in še posebej v komercialnem pogledu so mnogo učinkovitejši specializirani sejmi. Mariborski teden je letos priredil že dva: sejem gostinske opreme in sejem jugoslovanske tekstilne konfekcije, ki sta — posebej prvi — zelo dobro uspela. Po vsej verjetnosti bo MT prihodnje leto priredil še kak nov specializirani sejem.

»Klasični« Mariborski teden pa bo letos vzel slovo kar se da dostojno in veselo. Na tej največji gospodarski reviji severovzhodne Slovenije, ki bo letos imela še obeležje 20. obletnice vstaje jugoslovanskih narodov, bodo posebej prišli na račun potrošniki, saj bo na razstavišču zelo široka prodaja najrazličnejših potrošnih predmetov po znižani ceni. Kajpak bo poskrbljeno tudi za zabavo. Obiskovalcem bo na razpolago velik zabavišni

prostor (morda bodo svoje zabavišne objekte pripeljali celo Dunajčani), gostinski zabavišni prostor, modna revija, zabavni program in še mnogo drugega.

Tako bo na Mariborskem tednu letos. Drugo leto bo nemara še bolj veselo, saj pripravljajo uprava MT revijo »Maribor v oktobru«, kjer bo takorekoč za vsakega nekaj. V hali A bodo tiste dni pripravili resnično reprezentančno vinsko trgatve z vsemi specialitetami, spodnji del te hale pa naj bi bil namenjen raznim podjetjem, ki bi tukaj prodajala svoje izdelke s popustom. V hali B bodo uredili pivnico piva, kjer bo moč dobiti pivo vseh slovenskih pivovarn, medtem ko bodo v hali C številne kulturne in športne prireditve.

V prihodnjem oktobru bo v Mariboru resnično veselo, to lahko verjamejo organizatorji, pa tudi letošnji Mariborski teden si bo veljalo ogledati.

-bos-

PRIPRAVE NA OTVORITEV ŠOLE

Preteklo nedeljo je bil na pobudo Krajevnega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva v Bogojini sestanek predstavnikov vseh množičnih organizacij in vaških odborov bogojinskega šolskega okoliša. Glavna tema razprave na tem sestanku je bila organizacija slavnosti ob otvoritvi novega šolskega poslopja, ki ga pravkar dograjujejo. Udeleženci sestanka so soglasno sklenili, naj bi bila otvoritev nove bogojinske šole 27. avgusta. Hkrati z otvoritvijo bi tega dne organizirali tudi osrednjo kulturno prosvetno prireditev šolskega okoliša v počastitev dvajsetletnice vstaje naših narodov in priložnostno razstavo o izgradnji nove šole, h kateri so vaščani Bogojine ter okoliških vasi prispevali znatna materialna sredstva in delovno silo.

Na sestanku, ki se ga je udeležil tudi predsednik občinskega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva, so izvolili enajstčlanski pripravljalni odbor za organizacijo proslave in pet komisij, ki bi naj skrbale za program, ure-

ditvena dela v naselju in za množično udeležbo na prireditvi.

CMD katoliških duhovnikov Pomurja proslavilo 20. obletnico revolucije

Prejšnji teden je Ciril-metodijsko društvo katoliških duhovnikov Pomurja svečano proslavilo 20-letnico socialistične revolucije jugoslovanskih narodov. Proslava je bila v Ljutomeru in ji je prisostvoval tudi predstavnik stanovskega društva iz Hrvaške, Josip Jambrožič. O revoluciji in oboroženemu boju jugoslovanskih narodov je govoril župnik Ivan Ferk. Po svečanem govoru je bilo na sporedu tudi več deklamacij.

-ne

Svečana proslava v Murski Soboti

Okrajni in občinski odbor za proslavo 20. obletnice vstaje pri SZDL v Murski Soboti priredita danes, 20. julija ob osmih zvečer v dvorani Kina »Park« v Murski Soboti svečano akademijo. Na akademiji bo med drugim nastopilo tudi Narodno kazališče »Avgust Cesar« iz Varaždina.

NOVI AVTODROM V MURSKI SOBOTI

Avtomoto društvo v M. Soboti gradi avtodrom za potrebe šolanja svojih članov in

pripadnikov predvojaške vzgoje.

Po proslavi izlet v Velenje

Iz ljutomerske občine je odšlo na osrednjo slovensko proslavo 20. obletnice ljudske revolucije preko 500 ljudi, od tega dobra četrtnina mladine. Razen teh pa so odpotovali na proslavo tudi člani občinskega komiteja skupno z nekaterimi člani vaških aktivov. Po končani proslavi bodo obiskali Velenje.

-ko

Malo hitreje pri gradnji otroškega vrtca

V soboški vrtci so vpisanih 173 otrok. Od skupnega števila obiskuje vrtcev v zimskih mesecih do 130 otrok, v poletnih mesecih, ko je čas dopustov, pa 75 otrok. Ena tretjina otrok je iz mesta, katerih starši so zaposleni. Skoraj vsak dan prihajajo matere s otroki, naj vrtce sprejme njihove otroke, ker so zaposlene, pa morajo plačevati za varstvo otroka v njihovi odsotnosti ponekod tudi do pet tisoč dinarjev. Vrtec pa več otrok ne more sprejeti zaradi pomanjkanja prostorov, saj imajo že sedaj igralnico, jedilnico in telovadnico v enem prostoru. V ostalih prostorih pa je v eni sobi po 25 otrok.

Spričo vseh teh problemov so na pobudo mestnega odbora Društva prijateljev mladine na zborih volivcev sklenili, da bodo vsi zaposleni dr-

žavljeni prispevali enodnevni zaslužek za gradnjo novega otroškega vrtca. Vsa zbrana sredstva se stekajo pri Stanovanjski skupnosti. Nekateri kolektivi so že odstopili enodnevni zaslužek, ostali pa naj bi storili to čimprej.

Gradbena dela je najprej prevzelo gradbeno podjetje »Zidar«, po združitvi pa sedanje podjetje »Pomurje«. Z gradnjo so začeli že lani v prvih jesenskih mesecih. Kazalo je, da bodo gradbena dela do lanskega decembra končana, letos septembra pa naj bi se vrtec že vselil v nove prostore. Novo poslopje je že pod streho.

V novem prostoru bo šest igralnic, garderobe za večjo in posebej za manjšo skupino ter umivalnice. V novih prostorih bodo našli zatočišče tudi šolski otroci zaposlenih staršev in

predšolski otroci od dveh in pol let dalje. Tudi zato je nujno, da pristojni organi novo

poslopje otroškega vrtca v M. Soboti čimprej uredijo in pripravijo za vselitev.

-ml

Tudi v Rakičanu je v otroškem vrtcu živo

Nevihnte povzročile veliko škodo

Nevihnte v minulem tednu so napravile v našem okraju precejšnjo škodo, predvsem na poljih. Marsikje, kakor na primer na Krapju, so prevrnile vozove, odnašale opeko s streh in podirale drevje. Največ takih primerov so imeli v Ljutomeru in okolici. Med drugim je nevihta porušila tudi večje skladišče podjetja »Remont« v Ljutomeru, pri čemer je bilo več delavcev poškodovanih. V času neviht pa se je zrušil tudi del prizidka obrata MTT v Ljutomeru, vendar še niso ugotovili vzrokov ne-zgode.

Silen veter je nato prehrumel Muro in zajel več vasi, zlasti Hotizo, Vadelko Polano in okolici. Tudi nekaj polj je bilo uničenih. Na posameznih mestih ob Muri je igranje prevračalo debela drevesa, po vaseh pa podiral brazde, razkrival strehe ter razbijal okna.

VELIKA OBRATNIŠKA RAZSTAVA V LJUTOMERU

Na Zavodu za zaposlovanje invalidov v Ljutomeru so pred nedavnimi sklenili, da bodo v počastitev 20-letnice ljudske revolucije priredili veliko razstavo obratniških izdelkov in samostojno modno revijo. Na razstavi bodo razen svojih izdelkov razstavili tudi izdelke drugih podjetij in obrtnikov, ki bodo za to pokazali zanimanje.

Za pripravo razstave so že imenovali posebne pripravljalni odbor, ki bo za to priložnost verjetno pripravil tudi kulturni program. Sindikalna podružnica namreč sestavlja kulturno-prosvetno skupino s pevskim zborom in godbo.

-ko

Zagotoviti prometno varnost državljanov

Zgraditev in otvoritev avtobusnega postajališča v Gornji Radgoni so narekovale splošne potrebe in prometno-varnostni razlogi. Znano je, da je cesta, ki pelje skozi G. Radgono, tranzitna cesta — severna magistrala. Razumljivo pa je tudi, da se sredi takšne ceste ne more dnevno ustavljati 32 avtobusov, kolikor jih pelje v obe smeri — v M. Soboti in Maribor. Zato je bila nujna lokacija vstran od cestišča. Načrte za postajališče je izdelal »Projekt« Maribor. Na mestu, kjer stoji postajališče, je zagotovljena prometna varnost.

V zvezi s tem se je naš sodelavec razgovarjal s predsednikom komisije za vzgojo, in varnost v prometu pri Oddelku za notranje zadeve OLO M. Soboti, tov. Evgenom Škrabanom. Predsednik omenjene komisije je opozoril na prometno nevarnost, ki jo povzroča sedanje avtobusno postaja-

lišče na križišču v Sl. Radencih. To postajališče je proti vsem prometnim predpisom. Komisija za vzgojo in varnost v prometu pri Oddelku za notranje zadeve OLO M. Soboti je na to že večkrat opozorila pristojno občinsko komisijo. V načrtu je sicer novo postajališče na ustreznem mestu, vendar bi sedaj kazalo na mestu, kjer so podrl ogradbo, urediti zemljišče za avtobusno postajališče in postaviti zasilno lo-po. Enaka je stvar s postajališčem pred gostilno na križišču v Ivanjcih. Tudi tukaj bi bilo moč urediti avtobusno postajališče levo ali desno vstran od ceste z malenkostnimi stroški.

Kar zadeva avtobusno postajališče v našem okrajnem središču, sodi omenjena komisija, da bi ga bilo potrebno urediti ob cesti med parkom in spomenikom Zmage in sicer na desni strani ceste proti spomeniku, poslovalnico pa na levi

ob poslovalnici »Merkurja«. Ta lokacija bi zelo ustrezala tudi zato, ker pelje tam cesta tudi proti Lendavi in na Goričko. Tudi glede lokacije novega poštne poslopja ima omenjena komisija pripombe iz prometno-varnostnih razlogov. Pošto bi kazalo zgraditi tik ob banki, tako da bi bil ob Kocljevi ulici parkirni prostor za poštne furgone. Kaže pa, da bo med novim poštnim poslopjem in že zgrajeno zgradbo združenih investitorjev vmesni prostor, poštni furgoni pa bodo morali parkirati na dvorišču ali pa bodo ovirali promet na Kocljevi ulici.

Nekaj podobnega je glede otokov pred »Zvezdo«. Zaradi premajhnega radiusa avtobus ne more peljati okrog njiju. Komisija meni, da bi iz prometno-varnostnih razlogov (tu so bile že tri težje nesreče) kazalo otoka odstraniti. Vseka-

Smrt je prežala na traktorista

Za las ušel smrti — V Rakičanu pripovedujejo, da je v bližini vasi še več skrite municije — V Martjancih našli granato celo v štedilniku

Ko je prejšnji četrtek Viljem Ščanar z buldožerjem preoraval v Jelenščaku, je nenadoma za plugom opazil prerezano ročno granato. Takoj je skočil z buldožerja in se odstranil ter s stra-

hom čakal na eksplozijo, ki je pa na srečo ni bilo. Odločil se je, da dalje ne bo orl, ker se je bal, da je mogoče še več teh nevarnih ostankov vojne. Nemudoma je obvestil organe za notranje zadeve,

ti pa pirotehnično službo, ki se je takoj odpravila raziskovat. Pirotehnik Dušan Devetak, ki je to raziskovalno skupino tudi vodil, je skupno s tremi prostovoljci pričel z rokami grebsti po zemlji. Na njihovo presenečenje so našli veliko neeksplozirane municije, ki jo je bilo potrebno nemudoma odstraniti in uničiti.

Po njivi je bilo raztresenih 400 ročnih in topovskih granat ter min za minometalce in okrog pet tisoč nabojev za puške, pištole in brzostrelke.

Skupina je dva dni iskala in uničevala municijo. Zbrane granate in naboje so odnašali v posebno, v ta namen izkopano jamo, jo previdno odlagali in z razstrelivom uničevali.

Vaščani Rakičana in okolice pripovedujejo, da je v neposredni bližini tega najdbišča še večja količina neeksplozirane municije, ki je bila med vojno zbrana in skrita za partizane. Tega kraja se izogibajo vsi traktoristi in zato bodo v kratkem s posebnim aparatom preiskali ta nevaren teren.

Zaradi neeksplozirane municije, ki je po vojni ostala na raznih krajih ter so jo ljudje pogosto neprevidno zbirali in z njo ravnali, zlasti otroci in tudi starejši, je bilo doslej mrtvih 86 ljudi in 87 ranjenih, od katerih so štirje postali popolni invalidi. Pirotehnična služba je doslej odstranila mnogo nevarnih predmetov in to pogosto tudi po zahtevi ljudi, ki so pravočasno opozorili pristojne organe. Toda kljub tolikim žrtvam je še veliko neprevidnežev. Tako so na primer varnostni organi pri nekem kmetovalcu v Martjancih našli skrito granato celo — v štedilniku.

M. Luthar

Precejšen kupček je bil razstreliva, najden v Rakičanu

Za nagrado so spravljali ljudi čez mejo

Jožef in Ignac Dorenčec, oba iz Trnja in Franc Jablanovec iz Tropovec so iz koristiljubija spravljali ljudi čez državno mejo v Avstrijo. Tako sta Jožef Dorenčec in Franc Jablanovec s pomočjo v Avstrijo pobeglega Jožea Benčaka spravila proti nagradi čez mejo 11 oseb, F. Jablanovec skupaj z Benčakom 4 osebe in Ignac Dorenčec skupaj z Benčakom devet oseb. Pri tem dejanju so zaslužili: Franc Jablanovec 52 tisoč dinarjev in Ignac Dorenčec 60 tisoč dinarjev.

Jožef Dorenčec je bil že v letu 1957 kaznovan na Okrožnem sodišču zaradi enakega kaznivega dejanja na 1 leto in 6 mesecev strogega zapor. Pri odmeri kazni je

sodišče to upoštevalo kot obtežilo in ga obsodilo na dve leti strogega zapor. Franc Jablanovec pa na 10 mesecev zapor.

Ignac Dorenčec je že enkrat pobegnil čez državno mejo v Avstrijo. Ko so ga avstrijske oblasti vrnila našim organom, se je začel ponovno ukvarjati s spravljanjem ljudi čez mejo. Zaradi tega ga je Okrožno sodišče v Varaždinu obsodilo na 1 leto strogega zapor. Takoj za tem pa je bila obravnava na tukašnjem sodišču za dejanje, ki ga je storil pred pobegom v Avstrijo. Sodišče ga je obsodilo na devet mesecev zapor. Po pravnomočnosti sodbe bo izrečena glede obeh obsodb enotna kazen.

Kaznovan zaradi kaznivega dejanja poizkusa uboja

Na Okrožnem sodišču v Murski Soboti se je pred kratkim zagovarjal Franc Zelenko, zidar iz Stare gore pri Vidmu ob Ščavnici zaradi kaznivega dejanja poizkusa uboja.

Obdolženec Franc Zelenko je bil 1. maja tega leta na vaški zaostavi v gostilni Feliksa Domanjka v Jamni pri Vidmu ob Ščavnici. Zgodaj zjutraj se je s svojo družbo vračal domov Franc Topolnik

z godbo, ki ga je nekaj časa spremljala. Za njimi je prišel nepovabljeni Franc Zelenko in se obregnil ob neko mlajšo osebo. Topolnik je Zelenko opozoril, naj se odstrani. Franc Zelenko je nato Topolnika napadel in ga vrgel v jarek. Začela sta se pretepati. Franc Zelenko je nato z nožem zabodel Topolnika in ga smrtno nevarno poškodoval. Za tem se je vrnil v gostilno, kjer je bil aretiran.

Sodišče ga je obsodilo na 2 leti in 6 mesecev strogega zapor. Sodba še ni pravnomočna.

MALA KRONIKA

ROJSTVA

Rodile so: Dragica Jakiša iz Pokovca — dečka, Frida Bedek iz Martinja — deklico, Marija Bertalanč iz Murskih Petrovc — dečka, Amalija Trajbarič iz Ljubljane — dečka, Majda Horvat iz Rakičana — deklico, Terezija Vidonja iz Rakičana — deklico, Ana Kern iz Sufarskega — dečka, Adela Vlač iz Centiba — deklico, Hedvika Vran iz Ljubljane — dečka, Zlata Sirec iz Murske Sobot — dečka, Marija Kučan iz Stanjevec — deklico, Ana Suklič iz Martinja — dečka, Ivanka Vrbnjak s Kapelskega vrha — deklico, Marija Zrim iz Murske Sobot — deklico, Anica Čahuk iz Murske Sobot — deklico, Ljudmila Bukovec iz Kamenščaka — deklico, Deso Čulibrk iz Murske Sobot — dečka, Marija Karas iz Kroga — dečka, Zlatica Bagari iz Vidonec — dečka, Sarika Černjavič iz Gradišča — deklico.

POROKE

Poročili so se: Viljem Žižek, študent iz Murske Sobot in Angela Slebič, službenka iz Murske Sobot; Slavko Jesenič, gradbeni tehnik iz Murske Sobot in Olga Mataj, službenka iz Murskih Crncev; Jožef Vlač, mizarški pomočnik iz Rakičana in Marija Haužar, trgovska pomočnica iz Ročice.

SMRTI

Umrli so: Peter Uršulesku iz Murske Sobot, star 77 let.

Z MOPEDOM PODRL PEŠCA IN POBEGNIL

Pred trgovino »Zelenjava« na Koceljevi ulici v Murski Soboti je mopedist podrl pešca — Jožico Sagaj iz Ključarovec.

Mopedist se je pripeljal po ulici Stefana Kovača in zavil v Koceljevo, ne da bi z roko nakazal spremembo smeri vožnje ter zadrl Jožico Sagaj v levo nogo. Pri padcu je le-ta dobila lažje telesne poškodbe in bila prepeljana v bolnišnico. Mopedist pa je pobegnil.

POMURSKI FILMSKI BAROMETER

POT V VISOKO DRUŽBO — Angleški film »Pot v visoko družbo« je filmska adaptacija romana »Room at the Top«, mladega angleškega pisca Johna Braina, ki po svoji viziji družbe in sveta ter po svoji literarni koncepciji pripada skupini angleških »jeznih mladih ljudi«. Njegov glavni junak Joe Lampton, sin tekstilnega delavca, si naredi strateški načrt, kako bi se povzpел v družbo tistih, ki so vedno polni denarja. Ker je lep fant, so njegovo glavno sredstvo za doseg cilja ženske. Lampton zavre vse predsodke in gre v lov za bogato nevesto. Priznati je treba, da je režiser Clayton s tem filmom ponovil uspeh Brainovega romana in je pokazal za angleške razmere precejšnjo drznost v slikanju ljubezenskih odnosov, dal pa je tudi prepričljivo družbeno fresko angleške province z vsemi njenimi tipičnimi običaji in predsodki, višjim slojem pa se je celo porogal s fino ironijo. Simone Signoret je dobila za svojo vlogo v tem filmu Grand Prix na festivalu v Cannesu.

Film bo sredi prihodnjega tedna na sporedu kina v M. Soboti.

OGLEDALO Z DVEMA OBRAZOMA — Francoski film režiserja Andréja Cayatta o zakonski dramati zaradi plastične operacije žene. Glavni prigrigor, ki ga lahko naredimo temu Cayattovemu filmu, je, da ne pokaže dovolj jasno psiholoških razlogov Tardivovega besa in njegovega odvratnega ravnanja z ženo. Tardiveta igra znani Bourvil, njegovo ženo Marie José pa Michele Morgan. Težko namreč verjamemo, da bi samo dejstvo, da je njegova žena po plastični operaciji postala lepota, privedlo moža tako daleč, da uide ljubosumja kirurga. To toliko bolj, ker mu žena ne daje razlogov za sumnjenice. Navzlic temu pa lahko film ocenimo kot dober in vreden obiska.

Film bo to soboto in nedeljo na sporedu kina v Ljutomeru.

VELIKA ILUZIJA — Kdor temu francoskemu filmu priznava umetniško vrednost, ne sme pozabiti na »zlati dobi« francoske kinematografije. Film, kot že rečeno,

Mladinski aktiv v zdravilišču

V Zdravilišču Slatina Radenci so v minulem mesecu ustanovili mladinsko organizacijo, ki šteje 70 članov. Na ustanovnem občnem zboru so sprejeli tudi delovni program. Kakor pravijo, bodo v kratkem ustanovili tudi klub mladih proizvajalcev.

I'godni obeti

Na mladinski dirki »Po Vojvodini« se je prijavilo za letošnje jesenske kolesarske dirke »Po Pomurju«, ki jih bo priredil KK »Prekmurje« iz Beltincev, tudi več kolesarskih klubov iz drugih jugoslovanskih republik, tako da se obeta ljubiteljem kolesarskega športa v Pomurju zares zanimiva in tudi kakovostna športna prireditev, ki bo, kot kaže, po udeležbi naših vrhunskih tekmovalcev presešla pokrajinske okvire.

sicer ni novejšega datuma, srečamo pa v njem imena, kot so režiser Jean Renoir, dalje pokojnega in mastralnega Ericha Stroheima, Jeana Gabina (tak nega, kot je bil pred dvaindvajsetimi oziroma triindvajsetimi leti), Pierra Frenča in znanega Charlesa Spaka, Renoirovega koscenarista. Skoda je le, da je film na sporedu sedaj v vročih dneh, ko občinstvo bolj hvaležno srejeva filme lažje vrste. Sicer pa obravnava film zgodbo iz Prve svetovne vojne, ki pa je navzlic časovni odmaknjenosti napeta in zanimiva.

Film bo sredi prihodnjega tedna na sporedu kina v Ljutomeru.

MODERNA DEVICA — Film italijansko-francoske koprodukcije. v

zna, da je zašla na stranpota, pri čemer ji pomaga na pravo pot mlajši brat. Konec filma izven vendarle tako, da spoznamo, da ustvarjalci filma niso izgubili vere v poštenost sodobne mladine.

Film bo prihodnji četrtek na sporedu kina v Sl. Radencih.

TO JE CAS MORILCEV — Francoski film, v katerem nam je režiser Julien Duvivier povedal, kot scenarist, zanimivo zgodbo iz kriminalne kronike. Režiser Duvivier je postavil zgodbo obrtniško večje, v težnji, da bi nas iz kladra v kader vedno bolj presenetil. Zato spremljamo film do konca z napetim zanimanjem, vse-kakor z enakim, s kakršnim bomo dobro napisani članek iz kronike kriminala. Jean Gabin in Danielle Delorme sta v filmu dobra in enakovredna partnerja. Film bo ob koncu tega tedna na sporedu kina v Saloveh.

-bjš-

ROKOMETNO IGRISČE

NA GLRAVI

Mladina na Glravi je skupno s pionirji pred kratkim dogradila rokometno igrišče. Opravili so bilu 300 delovnih ur. Igrišče bodo verjetno še izpopolnili. —ko

TEČAJ ZA UČITELJE NA DVOJEZIČNIH SOLAH

Pred dnevi se je v Murski Soboti končal štirinajstidnevni tečaj za učitelje na dvojezičnih solah. Tečaja se je udeležilo blizu trideset učiteljev iz vseh sol kjer poučujejo v slovenskem in madžarskem jeziku. Namen tečaja je bil seznaniti tečajnike s praktičnim učenjem jezika in z metodiko pouka.

EDINI MOČERAD V DALMACIJI

Nekoliko učencev osnovne šole v Preku ima tudi med počitnicami delo. Hraniti morajo močerača v šolskem akvariju. Ta močerač — salamandra makuloza — je verjetno edini primer take živali v Dalmaciji. V Dalmaciji ga namreč sploh ni, ker ljubi hladna in vlažna mesta, največ gozdnate predele. Podnevi se skriva, ponoči pa išče hrano.

V akvariju šole iz Preka živi ta močerač že več kot leto dni. Učenci so ga dobili v poštnem paketu kot darilo od sovrstnikov iz Djurmanca pri Krapini. V akvariju je spremljal način svojega življenja, vendar se vseeno lepo razvija.

MALI OGLAS

SOBO, prazno, rabim takoj. Naslov v uravni listu. M-959
LESEN LOPO 28 m² z opeko krito ugodno prodam. Geder, Radenci 26. M-560

May Britt v filmu »Modri angel«

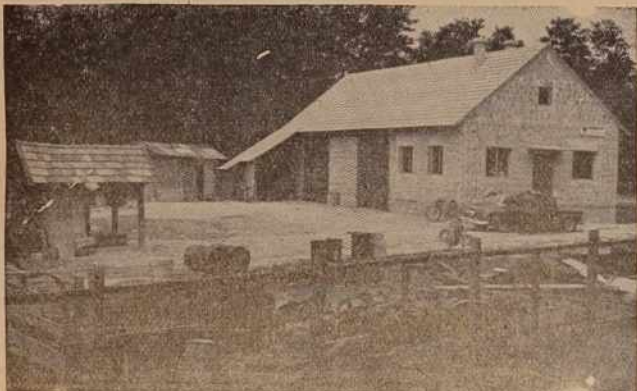
katerem srečamo kot nosilko glavne vloge ameriško filmsko igralko švedskega porekla May Britt, ki je vzbudila hudo kri ameriških rasistov, ker se je poročila s črncom. Zadnje čase smo videli že več filmov s podobno tematiko. Glavna junakinja posebejla namreč izprijeno zahodno žensko mladino, ki skuša stopati skozi življenje z računico v roki in nima pri tem nobenih predsodkov. Vendar glavna junakinja ob koncu spo-

Strojna pletilnica Beltinci razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

vodje računsko-gospodarskega sektorja
dveh mojstrov-pletilcev (za vodstvo izmen)
večjega števila pletilj

Pogoji:

pod 1. višja ali srednja šola in praksa na vodilnih mestih v računovodstvu;
pod 2. visokokvalificiran pletilec, pletilja ali kvalificiran pletilec, pletilja z daljšo prakso na vodilnem mestu;
pod 3. kvalificirane pletilje ali priučene pletilje z daljšo prakso.
Ponudbe pošljite ali se osebno zglasite na upravi podjetja.

»Odpad« Murska Sobot

obvešča svoje dobavitelje in odjemalce odpadnega materiala, da se je preselil v nove skladiščne prostore ob cesti, ki pelje iz Murske Sobot proti Puconcem. Odkupuje vse vrste odpadnega materiala po najvišjih dnevnih cenah.

Odpad, Odkupna postaja
Murska Sobot

Obiščite 18. mariborski teden

od 29. julija do 6. avgusta 1961

Velika prodaja blaga za široko potrošnjo po znižanih cenah.

Vsak dan ob 17. in 20. uri zabavni program z modno revijo.

Sodobni zabavišni park!

TEDENSKI KOLEDAR

Petek, 21. julija – Zorka
Sobota, 22. julija – Dan vst. v Sl.
Nedelja, 23. julija – Branislav
Ponedeljek, 24. julija – Kristina
Torek, 25. julija – Jakob
Sreda, 26. julija – Ana
Četrtek, 27. julija – Dan vst. v Hr.

Zdravstveni dom Murska Sobota, do 28. julija v splošni ambulanti, zdravniška dežurna služba od 22. dežurni zdravniki:

22. julija dr. Gruskovnjak Stefan
23. julija dr. Sonnenschein Kurt
24. julija dr. Udovč Vladimir
25. julija dr. Gruskovnjak Stefan
26. julija dr. Sonnenschein Kurt
27. julija dr. Udovč Vladimir
28. julija dr. Gruskovnjak Stefan

KINO

MURSKA SOBOTA – od 21.–23. julija ameriški barvni vstavi-sionski film: »Hollywood ali propad«; od 24.–25. julija ruski barvni film: »Leta veselja«; od 26.–27. julija angleški film: »Pot v visoko društvo«.

LJUTOMER – od 22.–23. julija francosko-italijanski film: »O-gledalo z dvema obrazoma«; od 26.–27. julija francoski film: »Velika iluzija«.

SLATINA RADENCI – od 23.–24. julija francoski barvni kinema-skopski film: »Žena in njena igračka«; 27. julija italijansko-francoski film: »Moderna devica«.

SALOVCI – od 22.–23. julija fran-coski kriminalni film: »To je čas, ubijalec«.

GORNJA RADGONA – od 22.–23. julija ameriški barvni kinema-skopski film: »Cajnica«; od 26. do 27. julija italijanski film: »Mož v kratkih hlačah«.

KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU – od 22.–23. julija film: »Enake noči«.

VIDEM OB ŠČAVNICI – od 22.–23. julija ameriški film: »Preko mnogih rek«.

MALI OGLASI

SIVALNI STROJ »Singer« v dobrem stanju dam v najem. Naslov v upravi lista. M-953

HISO z gospodarskim poslopjem in nekaj zemlje, prodam. Ana Červek, Lukačevci 12, p. Martjan-cl. M-931

HISO z gospodarskim poslopjem in 65 arov gozda blizu hiše, 21 arov zemlje in vrt z brajdami, prodam. Jože Kočar, Cankova 58. M-933

DVE SOBI, prazni ali opremljeni, isčeta dve vzgojiteljici iz otroškega vrtca Murska Sobota. Javiti v dopoldanskih urah Upravi vrtca Murska Sobota. M-946

GOSPODINJSKO pomočnico sprejem s 1. avgustom. Slaščičar-na Pauko, M. Sobota. M-947

VESPO 125 ccm, poceni prodam. Plača se lahko tudi s čekom. Zalik, Velika Polana. M-948

MOTORISTI, avtomobilisti, lastniki traktorjev, pogonskih motorjev ter vsakovrstnih strojev, ki jih želite hitro in ugodno prodati, obrnite se na po celi državi znano Agencijo v Ptuj, ki vam v kratkem času proda vsak predmet, ker ima zveze po vsej državi. Sprejema motorna kolesa in vpisuje ostale predmete vsako soboto. Izkoristite ugodno priložnost. M-953

Okrajni zavod za socialno zavarovanje Murska Sobota razpisuje dve štipendiji in sicer:

1. za študij na ekonomski fakulteti, oddelek za socialno zavarovanje,
2. za študij na višji šoli za socialne delavce.

Kandidati za navedeni štipendiji naj pošljejo prijave Okrajnemu zavodu za socialno zavarovanje Murska Sobota v roku 15 dni od objave tega razpisa.

Višina štipendije bo določena v sporazumu s kandidatom.

Zdravstvena postaja Beltinci razpisuje naslednje štipendije in delovna mesta:

I. STIPENDIJE:

- 1 štipendijo za stomatologa
- 1 štipendijo za zobarskega tehnika
- 1 štipendijo za medicinsko sestro

II. DELOVNA MESTA:

- 1 administratorke

Vse prošnje, življenjepis in potrdilo o premoženjskem stanju pošljite Upravnemu odboru ZP Beltinci.

Trgovsko podjetje na veliko »Potrošnik« Murska Sobota, Titova cesta 1

sprejme več nekvalificiranih delavcev za skladišča.

V pošteev pridejo v prvi vrsti delavci iz Murske Sobote in bližnje okolice. Prošnje naslovite na Upravo podjetja.

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri
Tovarni perila in pletenin »MURA« Murska Sobota r a z p i s u j e
prosta delovna mesta:

TAJNICE

pogoj: obvladanje strojepisja, po možnosti tudi stenografije

TELEFONISTKE

2 KALKULANTOV — za izdajanje in obračunavanje proizvodnih nalogov

pogoj: končana srednja šola

FAKTURISTA

LIKVIDATORJA FAKTUR

DISPONENTA V KOMERCIALI

3 USLUŽBENCEV ZA OBRAČUNAVANJE OSEBNIH DOHODKOV

2 ADMINISTRATIVNIH USLUŽBENK

pogoj: obvladanje strojepisja

GLAVNEGA SKLADIŠČNIKA GOTOVIH IZDELKOV

GLAVNEGA SKLADIŠČNIKA SUROVIN

GLAVNEGA SKLADIŠČNIKA POMOŽNEGA MATERIALA

3 SESTAVLJALCEV KOMISIJ

5 TRANSPORTNIH DELAVCEV

Sprejememo takoj v službo

izučene krojače in šivilje.

Javijo naj se pri kadrovsko-socialnem sektorju vsak dan od 10. do 12. ure. Stanovanj ni na razpolago.

Vsa zgoraj navedena delovna mesta so prosta in je možnost nastopa službe takoj. Osební dohodki so po Pravilniku o nagrajevanju po enoti proizvoda. Prošnje vložite v kadrovsko-socialnem sektorju podjetja.

Razpis velja do izpolnitve delovnih mest.

Direkcija za ceste OLO Murska Sobota obvešča, da sta
CESTI št. III/2009 in III/2013 t. j. NA RELACIJAH DOBROVNIK—RENKOVCi IN HOTIZA—MARTIN na Muri
od 9. julija 1961 dalje odperti za ves promet

Lesno konstrukcijsko podjetje »TESAR« Ljubljana, Parmova ul. 53 razpisuje naslednja učna mesta:

8 tesarskih vajencev 2 mizarskih vajencev

Nastop učne dobe predvidoma 1. septembra. Vajencem je zagotovljena brezplačna oskrba in stanovanje. Nagrade po Pravilniku o delitvi osebnih dohodkov. Interesenti naj dostavijo prošnje z življenjepisom sekretariatu podjetja.

Kmetijska srednja šola Rakičan, oddelek za izobraževanje odraslih, p. Murska Sobota, objavlja

RAZPIS

za sprejem 8 slušateljev v šolskem letu 1961/62 v I. semester kmetijske srednje šole, oddelek za izobraževanje odraslih.

Pogoji za razpis so:

- dokončana osemletka ali popolna osnovna šola;
- za moške odslužitev vojaškega roka;
- starost nad 21 let;
- politična neoporečnost.

Prošnje za sprejem, kolkovane s 50 din državne takse, sprejema uprava šole do 5. avgusta.

Prošnji je treba priložiti:

- rojstni list;
- zadnje šolsko spričevalo;
- zdravniško spričevalo.

Vsi prijavljeni slušatelji bodo pisмено obveščeni o sprejemu v šolo.

Steve Franze:

MOJ BRATTAM SPODAJ

(Nadaljevanje)

Serif je vstal. »Pojdimo.«

Zajahali so na prva od velikih ravnih polj na spodnjem koncu Cover Basina. Poslopja nekdanjega rudniškega podjetja so visela nad pobočjem na gornjem koncu kakor sivi duhovi. Rudd je ustavil konja. Drugi so se nabrali za njim.

Pri najvišjem poslopju se je nekaj premaknilo. »Hej!« je zaklical Jaynes in oba z Melvinom sta namerila daljnogled na drobne postavice, ki so plezale po ploskih sivih skalah. Dva moža v zelenih uniformah. Dva moža, ki sta tekla in padala in plezala navzgor proti hrapavemu vzponu na vrh.

Jaynes je spustil svoj daljnogled, da je zabingljal na vrhovi okrog vratu. Vzdignil je puško in meril skozi tisti daljnogled. V njegovih očeh se je zableščalo nekaj slovesnega, neki nagon, zaradi katerega se je Melvin obrnil stran in pogledal šerifa.

Rudd je brez daljnogleda opazoval bežoča moža na večnem kamenju Clover Mountain.

Jaynes je pognal svojega konja. »Naprej!«

»Razjahajte in konja malo popeljite za povodec, Jaynes,« je rekel šerif. »Zadnjih nekaj dni ste ga preveč namučili.«

»Tam sta!« je Jaynes zamahnil s puško.

»In tja gresta.« Rudd je razjahal in povlekel konja za seboj.

»Vraga!« je zinil Jaynes in namrščil obraz. »Odhajata — vsak trenutek sta dalje od nas.«

»Milja zračne črte. V najboljšem primeru bo trajalo dve uri, da pridemo do rudniškega poslopja,« je rekel šerif Rudd z naveličano potrpežljivostjo. »In potem se bo stemnilo. Naprej, Jaynes, če želite, ampak tega konja pustite zadaj.«

»Moj je.«

»Pustili ga boste zadaj, sem rekel.«

Jaynes je pogledal skozi daljnogled na puški in zaklel.

»Trije so prišli semle noter,« je rekel Bud Pryor. »Pojdite naprej in naženite tistega tretjega ven, Jaynes. Tukaj je.«

»Kako to veste?« Jaynesov glas je bil pohleven.

Pryorjeve debele ustnice so se razširile v nasmehe. Še zmerom se je potil po zadnjem strmem hribu, kjer so gnali konje za povodec. »Tule ti naenkrat postane hribovito, na teh visokih mestih, kaj?«

Rudd je stopil naprej in vodil konja za sabo. Ko so prišli do rudarskih hiš, je bilo že mračno. Jaynes in Melvin sta se napotila ob kupu odpadkov proti ograji.

»Kril te bom od tod,« je rekel Jaynes. »Ta daljnogled zbira luč, tako da ga ni mogoče zgrešiti.«

Melvin je vzdignil glavo nad kup z odpadki. Večerni veter je gnal proti njemu perje divjih kokoši čez opustelo plan. Zagledal je podgano, ki je skakala pod polomljenim oknom, potem pa obsedela na miru in gledala ven. Znotraj so cvilele še dve ali tri in se podile po tleh.

Melvin je splezal višje in zlezal v hišo. Podgane, ki so nosile kosti divjih kokoši, so smuknile skozi luknje v podu. Pol strehe je bilo podrte, a drugi konec, kjer je stala razpadajoča peč, je nudil varno zavetišče.

Peč je bila topla.

Tukaj so torej za nekaj časa ostali trije možje. Bili so meščani in tako se jim je to človeško bivališče zdelo naravno zavetje. Noben prost človek ne bi lezel v trhlje kolibo, kjer so živele same podgane, toda zaporniki so si skušali privoščiti vsaj malo udobja.

Nagonsko so se bili zatekli v to klavarno razvalino v želji za varnostjo, ki jo išče vse zasledovano človeštvo. In zdaj je Billa Melvina priklenil mrak, objela ga je tihota in skozi okno se je zagledal v svet; in v njem se je prebudilo sočutje z begunci, sočutje, ki se je rodilo globoko pod plastjo stvari, ki jim pravimo logika in razumevanje.

Kaj je tam notri?« je zaklical Jaynes.

Melvin je stopil ven. »Nič ni.«

Jaynes je zaklel. Splezal je še sam na kup odpadkov in se zastrmel v nejasno sled na drči. Pobožal je svojo puško.

Pryorjev glas je prišel od enega izmed nižjih poslopij, visok in jasen, in je hitel vse do sten velike kotanje, nato pa se pošastno oponašajoče vračal. »Ničesar v nobeni od teh, šerif!«

»Pojdimo za sledjo!« je zaklical Jaynes.

»Pridite sem dol,« je rekel šerif Rudd in glasova sta se zliila ter skupaj zavalovala proti temnečim se skalam.

Melvin in Jaynes sta se spet pridružila skupini. Melvin je bil zdaj na smrt utrujen, a Jaynes je kar naprej razdraženo pogledoval proti drči.

»Ponoči ne moremo spraviti konj čez tisto drčo,« je rekel Rudd. »In mogoče niti podnevi ne. Nocoj se bomo utaborili tukaj.«

»In ves ta čas bodo oni hodili,« je nasprotoval Jaynes. »Ali ste prepričani, šerif, da jih res hočete ujeti?«

»Tipaje bodo iskali pot po najhujšem delu poti v teh hribih,« je rekel Rudd. »S praznimi želodci.«

»Vraga!« je zagodrnjal Jaynes. »Kakor kralji so se pogostili z divjimi kurami.«

»Z eno divjo kuro,« ga je popravil Melvin.

»Začeli se bodo rediti,« je pripomnil Rudd. Nato je pokazal dol: »Utaborili se bomo tamle in konjem bomo dali čas, da se bodo malo napasli.«

»In če gremo zdaj tja dol, bomo jutri še enkrat prikobacali semle,« je z gnusom rekel Jaynes.

Rosa se je nabirala na travi, ko so privezali konje h kolom. Zdelo se je, da se je ves hlad planinske noči zbral v tej velikan-ski črni luknji. Pojedli so skoraj zadnje ostanke svoje hrane, pri ognju, ki so ga zakurili z bornim grmičjem.

Jaynes je osnažil svojo puško, preden je začel jesti. Zdrgnil jo je in zgledil ter jo občudojoče gledal, stoje pri ognju, ki mu

(Nadaljevanje na 10. strani)

GOSPODINJSKA ŠOLA V LJUTOMERU OBJAVLJA

RAZPIS

za dveletno šolo v Ljutomeru:

za kuharsko-gospodinjsko stroko 25 kandidatov in kandidat-k, za strežno stroko 25 kandidatov in kandidat.

Pogoji za vpis:

1. dokončana osemletka;
2. starost od 15 do 20 let;
3. da je kandidat telesno in duševno zdrav in sposoben za študij izbrane stroke.

Prošnji za sprejem morajo kandidati priložiti:

1. zadnje šolsko spričevalo;
2. izpisek iz rojstne matične knjige;
3. zdravniško potrdilo.

Prošnjo je treba poslati najkasneje do 25. avgusta Upravi Gospodinjske šole v Ljutomeru.

Pouk je teoretičen in praktičen. Pri šoli je internat, ki nudi učencem popolno oskrbo.

RAVNATELJSTVO

70-letni Todor Dimitrijević iz Bogovače pri Zaječaru se je vračal pred dvema letoma s svojo ženo Zagorko iz Beograda s avtomobilom domov. V Topoli je postalo ženi slabo in je tam umrla. Ob smrti je izrazila željo, da jo pokopljejo v Topoli, mozu pa je zapuščeno naročilo naj dve leti čim pogosteje obišče njen grob. Stari Todor to njeno naročilo do poldnevnosti izpolnjuje. Do zdaj je ne glede na vreme 60-krat prehodil peš pot Zaječar — Topola in 12-krat pot Zaječar — Topola — Beograd. Do konca leta bo šel še 9-krat na pot, kar pomeni, da bo skupno prepešal 34.000 km.

Baron Trenk je znana osebnost po številnih hudočinstvih, ki jih je storil širom Evrope. Nekdaj je bil najbogatejši vlastelin v Slavoniji. Njegova lastnina je bila poleg ostalega cela Požeška kotlina.

Tu je imel nekoliko dvorcev. Tu di dvorec v Kutjevu, ki je danes središče kmetijskih posestev, zna nih po kakovostnih vinih, je bil njegova last. Od tedanjega inventarja dvorca, kolikor je znano, je ohranjena samo miza, pri kateri je Trenk vsako noč kvartal. Ustno sli.

izročilo pravi, da je za to mizo v kleti pil Trenk nekoč s samo cesarico Terezijo.

GOSLI — NAGROBNi SPOMENIK Na poti od Maglaja proti Dobruju, na vaškem pokopališču, lahko vidimo nenavaden spomenik. Izdelan je v obliki gosli in na njem je ime »Veseljak Rade«.

Vaščani iz bližnjih vasi pravijo, da počiva tukaj goslač Rade, ki je bil znan v vsej okolici kot mojster svoje glasbila. Ljudstvo ga je imenovalo veseljaka in zato so mu pozeje vsklesali takšno ime tudi v spomeniku. Pravijo, da ima kralja, v kateri počivajo njegovi posmrtni ostanki, tudi obliko gosli.

Med številnimi gostilnami, ki so nanizane ob cesti Beograd — Lazarevac, se redko katera lahko ponaša s tako posebnim imenom, kakor gostilna med Sijakovico in Vranico, ki se imenuje »Pri štirih vetrih«.

To ime so ji dali meščani in vaščani sami, a ne brez vzroka.

V vasi Topolju pri Kninu je moč videti edinstven fenomen dalmatinskega Krasa. Reka Krčić, ki nastaja s pronicanjem vode na več mestih v podnožju Dinare, končuje svoj tok pri Kninu z zelo lepim slapom, visokim okoli 17 m. Na istem mestu, kjer Krčić buči v curkih vode in »vrši samomor«, izvira pod njegovim slapom Krka.

Ustje Krčiča je v samem izviru Krke. Dokler je Krčić močan in širok, se to ne opazi. Ko pa se posuši, kar se redno dogaja vsako leto, tedaj se zelo lepo vidi Krčin izvir.

Sestdesetletni Radoje Milenković je četrto stoletja varuje Brezovico pri Vrnjački Banji pred vremenskimi nepravilnostmi in spretno rokuje s topom proti oblakom toče. Po njegovih besedah so izdelali model topa bojevniki po povratku s solunske fronte. Videli so podobnega top v Franciji in nekaj takšnega orožja so izdelali v okoliških vaseh.

Stric Radoje se spominja 26. julija 1936, ko je strašna toča opustošila ta kraj. Padala so zrna, težka do 280 gramov. Tedaj so na vaškem zboru vaščani sklenili, da bo upravljal s topom Radoje. Od takrat pa do danes ni bilo v Brezovici toče. Odkar je postal topničar, Radoje skrbno vodi evidenco o »borbah« in o izstreljenih nabojih. Največ se je bojeval proti oblakom 1. 1959. Samo v letnih mesecih tega leta je izstrelil 346 nabojev.

»Nikoli ne bom pozabil noči med 8. in 9. julijem 1. 1959,« je rekel Radoje novinarjem.

Stara Sevla Huškić je v hudem naluvi iz svoje hiše viden, da je proga pokrita s kamenjem in zemljo. »Moram zaustaviti vlak,« je rekla in tekla v smeri postaje Begov Hana. Nameravala je obvestiti prometnika, a čas je hitel in starka se je odločila, da bo sama zaustavila vlak.

Dež je prenehala padati. Sla je v smeri Begovega Hana. Zaustavila se je in zaslislala ropotanje koles in živžg lokomotive. V trenutku, ko se je vlak pojavil, je potegnila ruto z glave in začela s njo mahati. Niso je opazili. Izpostavila je svoje življenje in tekla naprej proti trčnemu z robcem v roki in v upanju, da jo bo strojevodja opazil.

Zaustavila ga je. Strojvodja jo je opazil v zadnjem trenutku in

To je bilo takrat, ko je padala toča po Toplici. Nad vasjo je bil ogromen črn oblak. Od 13. ure popoldne pa do polnoči se je »bojeval« s strašnim oblakom. Točno 46-krat je ustrelil vanj. Vrelo in grmelo

je, toče pa ni bilo na Brezovico. Izmučen je omahnil poleg topa na tla in zaspal. Prebudil se je naslednjega dne opoldne.

Zanimivo je, da Radoje brezplačno opravlja svojo

dolžnost in to v primeru nevarnosti podnevi in ponoči. Vaščani sicer dvakrat na leto zberejo nekaj denarja zanj, stalne nagrade za požrtvovalnost pa ne dobiva Radoje nobene.

Znana pisateljica kriminalnih romanov Agata Christie, ta tih, stara žena z belimi lasmi, dvojno brado in očali, najrajši piše svoje romane v svoji staromodni kopalni kadi s srebrnimi ročajmi in lajbojim vratom. V tej kopalni kadi je zaslužila milijone, koliko ljudi pa je »pognala v smrt«, pa niti sama več ne pomni.

Ko se je ponesrečil poskus, da bi postala pevka, se je z vso vno lotila literature. Zlobni trdijo, da je spocetka pisala navadne romane, vendar je v njih dogodka tako zapleta, da je morala kako osebo »ubiti«, da je prišlo do razpleta. Tako je hotel ali nehoti postala pisec kriminalnih romanov.

Zivljenjska pot te pisateljice — milijonarke je zanimiva. Ko ni uspela kot pevka, je odšla 1. 1915 kot bolničarka na zahodno fronto v neko angleško bolnišnico. V tej bolnišnici je nekega dne iz omare za strupe izginila velika količina arzenika. Tako se je ta mlada žena z bujno domišljijo in z mračno

romantično predstavo o svetu znašla v sredini senzacije. Prihod policije, preiskava, sumničenje mnogih oseb, itd. — vse to je se bolj razburkalo njeno domišljijo. Ko je pojeze vse to pripovedovala svoji materi, ji je ta pod vtisom vsega, kar je slišala, svetovala, naj to napiše. Tako je nastala povest o Staylesu. Prva knjiga Agate Christie »Staylesov tajinstveni zločin« ni imela uspeha. Potem je v desetih letih napisala deset romanov in ni postala slavna. Uspeh je dosegla šele z romanom »Umor Rogerja Acroyda«.

Do danes je napisala 70 kriminalnih romanov, ki so izšli v okrog 60 milijonih izvodov. Veliko njenih romanov so v Hollywoodu posneli na filmski trak. Napisala je tudi 7 gledaliških del, od katerih je »Mislovka« doživela v Londonu 229 predstav. Čeprav je Agata Christie že v letih, je njena domišljija neizčrpna. Ona piše že 60 ali 70 krat isto povest, kako so razni ljudje osumljeni, na koncu pa je kriv tisti, na katerega nihče ni pomislil. Njen mož je arheolog, ona pa mu požrtvovalno pomaga in snuje nove romane.

V vasi Zlotu, okraj Zaječar, se je odigral pred kratkim strašen zločin. Mihajlo Petrijanović, 22-letni kmet iz Zlota, je streljal na svojo prijateljico Stano S. na travniku v bližini vaše vedeževalke, pred očmi le-te in 4-letne hčerke umorjene Stane.

Stana in Mihajlo sta hodila skupaj več kot dve leti, čeprav je bila Stana poročena in mati hčerke. Sedaj pa se je Stanina ljubezen ohladila in je zopet živela z možem. To je silno prizadelo Mihajla, ki ni mogel več pogledati nobe-no drugo dekle. Stalno je nadlegoval Stano, naj ga osvobodi uroka. Kajti bil je mišljenja, da ga je »uročila«, da ne bi mogel pogledati drugega dekleta, vendar tako, da ne bi nje kljub temu imel.

Stana se ga je izogibala in mu dopovedovala, da ga ni uročila in da naj se kar zaljubi v drugo. Mihajlo pa je popolnoma propadel, ni jedel, ni se bril in ne u-

mival. Usodnega dne se je skril pred hišo Stane ter čakal, dokler njen mož ni odšel na delo na polje. Nato se je splazil na streho, odkril opeko in se spustil na podstrešje in od tam pred prestrašeno Stano in njeno hčerko, ki se je krčevito držala materinega krila vse do konca. Potegnil je Stano za lase, s karabinko, ki jo je nosil v roki, pa jo je pretepel in jo spodil na plano. Hčerka se je matere še vedno oklepala.

Ko so dospeli do hiše vaše vedeževalke, je vstopil v hišo in zahteval med grožnjami in psovanjem, naj ga obe rešita »roka«, da bo lahko ljubil druge ženske. Prestrašena vedeževalka je kar onemela, Stana pa mu je začela zatirjati in ga prepričevati, da ga ona ni nikoli uročila in da si želi, da bi našel dekle, ki bi jo ljubil. Besen od jeze jo je zopet spodil ven, na travnik pred hišo, jo pritisnil ob plot in trikrat ustrelil vanjo. Zgrudila se je mrtva. Hčerka, ki se je držala ves čas za njeno krilo, je ostala živa. Ko so slišali vaščani strele, so pritekli s polj, vendar prepozno, ker je bila tragedija že končana.

Japonci so bili 1. 1944 vojaško slabši kot njihovi nasprotniki. Kot Nemci, so tudi oni tisti čas iskali novo orožje, ki bi potek vojne obrnilo v njihovo korist.

Najprej so ustvarili »živi torpede«. To je bil navaden vetil torped, v katerem je bil človek, ki ga je vodil. Ko je zadel cilj, ga je eksplozija raznesla. Poleg živih torpedov so imeli še »leteče zračne bombe«, ki so jih imenovali »Oka« ali »Baka«. To so bili zračni torpedi, težki do 2000 kg, z raketnim motorjem, ki ga je upravljal človek. Te bombe je veliko višino nad cilj prinisalo letalo in jih tam odpelo. Naprej do cilja je krmaril pilot, katerega je eksplozija vedno raznesla. Največ so uporabljali »Kamikaze«, »božanski veter«. To so besede iz zgodovine, simbol rešitve Japonske. L. 1281 je pihal močan veter, ki je potopil mongolsko floto. Ta je bila namenjena na Japonsko. Tako naj bi v drugi svetovni vojni »Kamikaze« rešili Japonsko.

»Kamikaze« so bila navadna letala, ki so se s celotnim tovorom bomb in posadko spuščala na neprijateljsko ladjo ali kak drug cilj. Zato so uporabljali razne vrste letal, od lovskih do solskih. Privrati so »Kamikaze« uporabljali pri Filipinskih otokih, 15. oktobra 1. 1944. Pozneje so formirali iz vseh enot »samomorilcev« specialni korpus, ki je odigral veliko vlogo v borbah za Okinavo, kjer so »Kamikaze« v množičnih napadih prizadejali ameriškim vojniim ladjam velike materialne izgube.

Naziv »samomorilci«, ki je pri nas udomaćen, ne odgovarja popolnoma. Boljši naslov je »Ljudje,

Okrožno sodišče v Travniku je obsodilo na smrt 20-letnega delavca Sulja Hrnjica iz Zenice. 2. junija letos je Hrnjić prišel vinjen na zabavo v Crkviceh pri Zenici in pil naprej. Na zabavi sta bila brata Ramiz in Muharem Begić in Marko Milčević, delavci, ki jih Hrnjić sploh ni poznal. Kljub temu je nepričakovano potegnil nož in zabodel vse tri delavce, ki so takoj podlegli ranam.

ZANE GREY

Riše ZINAUER

13.

Na robu pragozda sta z noži in ognjem očistila kos džungle. Na čistini sta zgradila udobno kočo na koleh ter jo prekrila s palmovimi listi. Tako sta se v precejšnji meri zavarovala pred nevarnim mrčesom. Ko sta prvi večer prenočevala v njej, je Manuel povedal tovarišu svojo zgodbo. Pripovedoval mu je o ženi, ki jo je ljubil, a jo je nazadnje iz ljubosumnosti zadavil. »Zbežal sem sam pred seboj v Južno Ameriko,« je končal Manuel. »Pozneje pa sem izvedel, da je bila žena nedolžna. Ob tem spoznanju sem skoraj znozel. Zdaj skušam vse pozabiti v naporih in trdem delu.« — Manuelova zgodba je bila samo deloma resnična. Žena namreč ni bila brez krivde, toda Manuel je hotel s takšno zgodbo pomiriti tovariša, ker se mu je zdelo, da ga teži nekakšen umor.

14.

Odtlej je bil senzor res videti mnogo bolj vder. Jedel je veliko več, spal bolj mirno, delal kakor ura in se veselil uspehov. — Manuel je izobilkoval dolge cevi iz ilovice in jih posušil na soncu. Drevesa je navrtal do sredine debel ter podtaknil glinaste cevi v izvrtine. Drevesni sok je curkoma tekkel iz njih. Seveda so drevesa zaradi tega usahnila, toda Manuelu to ni bilo mnogo mar. Vsak kotliček, ki sta ga napolnila s sokom, je dal tretjino kavčuka. — Na ta način, senzor, je veselo dejal Manuel, »lahko nabereva tudi sto funtov kavčuka na dan.« — V napornem delu sta res nabrala velikansko količino kavčuka. Ko je minilo nekaj mesecev, sta svoj čoln do roba napolnila z dragoceno snovjo. Ker se je bližal čas deževja, sta začela misliti na vrnitev.

15.

Tiste dni pred nameranim odhodom se je Manuel navezal na tovariša kakor na brata. Kar je čutil zanj, je bilo namreč več kot sama navezanost drug na drugega v enakih življenjskih pogojih. Zato je Manuela toliko bolj vznemirjalo spoznanje, da se senzor sploh ne namerava vrniti. Očitno senzor ni iskal samo skrivališča in samote — iskal je konec, uničenje. — Bilo je na predvečer odhoda. Manuela je iz rahlega sna predramil čuden šum. Planil je iz koče. Na planem je zagledal senzorja, ki je prisluškoval v svetlo noč. Iz zelenega trstja je venomer nekaj švistalo in Manuelu se je zdelo, da frče po zraku roji skrivnostnih ptic. V hipu je bila vsa koča pokrita z nekakšnimi frfajočimi metulji. Toda to so bile le pisane operenje ludožerske pušče, izstreljene iz kratkih pihalnikov.